



عهد نامہ

۱۸۸

نفل مطابق اصل

حب اکرم جناب غده الاعظم والاعیان

سرجمید جی چھی بھائی نئی دامت قبالہ

مطبوع نمودہ شد

۱۲۲۱ یزدجردی

مطابق ۱۸۵۱ عیسوی



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١٩٤٩

نُسَخَةُ مَنَسُورَةٍ بِحِطِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ  
عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ  
كَتَبَهَا عَلَى الْأَدِيمِ الْأَحْمَرِ هَذَا  
كِتَابٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ  
وَسَلَّمَ بِمَهْدِي فَرُوحِ بْنِ شَحْسَانَ  
أَخِي سَلْمَانَ الْفَارِسِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ  
وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَعَقْبِهِ مِنْ بَعْدِهِ وَمَا  
نَسَأَلُوا مِنْ أَسْلَمَ مِنْهُمْ أَوْ قَامَ عَلَى

دِينِهِ سَلَامٌ اللَّهُ إِلَيْكَ إِنْ اللَّهُ أَمَرَنِي  
 أَنْ أَقُولَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ  
 لَهُ أَقُولُهَا وَأَمْرُوا النَّاسَ أَنْ يَخْلُقُ خَلْقُ  
 اللَّهِ وَالْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ خَلَقَهُمْ وَأَحْيَاهُمْ  
 وَأَمَاتَهُمْ ثُمَّ يُنْشِرُهُمْ وَالْبَهِ الْمَصِيرُ  
 وَكُلُّ أَمْرٍ هَذَا وَلَوْ بَعْنِي وَكُلُّ نَفْسٍ  
 ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَلَا مَرَدٍّ لِمَنْ رَأَى اللَّهَ وَلَا  
 نُقْصَانٍ لِسُلْطَانِيَّتِهِ وَلَا نِهَابَةَ لِعَظَمَتِهِ  
 وَلَا شَرِيكَ لَهُ فِي مُلْكِهِ سُبْحَانَ مَا إِلَيْكَ

مَا لِكِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي يَقْلِبُ  
 الْأُمُورَ كَمَا يَرِيدُ وَيَرْيِدُ الْخَلْقَ عَلَى مَا يَشَاءُ  
 سُبْحَانَ الَّذِي لَا يُحِيطُ بِهِ صِفَةُ الْقَائِلِينَ  
 وَلَا يَبْلُغُهُ وَهُمْ الْمُتَفَكِّرِينَ الَّذِي افْتَحَ  
 بِالْحَمْدِ كِتَابَهُ وَجَعَلَ لَهُ ذِكْرًا وَدَّعَى  
 مِنْ عِبَادِهِ شُكْرًا أَحْمَدُ لَا يُجْصَى أَحَدٌ  
 عَدَدَهُ مِمَّنْ حَمِدَ اللَّهَ وَاشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ  
 إِلَّا اللَّهُ فَهُوَ فِي الْغَيْبِ وَالسِّرِّ الْكَلاُ  
 وَالْعِصْمَةُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اقْتَوَارُوا رَبَّكُمْ

وَاذْكُرُوا يَوْمَ ضَخَطْنَا الْأَرْضَ  
نَفَخْنَا نَارًا جَدِيمًا وَالْفَزَعِ الْأَكْبَرَ  
الَّتِي آمَنُوا وَالْوُفُوفِ بَيْنَ يَدَيِ رَبِّ  
الْعَالَمِينَ أَذِنَّا لَكُمْ كَمَا أَذِنَ الْمُرْسَلُونَ  
لَنُثَلِّثَنَّ عَنْ أَثْبَاتِ الْعَظِيمِ وَلَنَعْلُنَ نَبَأَهُ  
بَعْدَ حِينٍ فَمَنْ أَمْرِي بِهِ وَصَدَّقَ مُلَاجَأُ  
فِيهِمْ أَوْ حَسِبَ إِلَى مَنْ رَبِّي فَلَهُ مَا لَنَا وَعَلَيْهِ  
مَا عَلَيْنَا وَلَهُ الْعِصْمَةُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ  
فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ

الْمُرْسَلِينَ وَالْأَنْبِيَاءَ وَالْمُرْسَلِينَ وَالْأَمْثِلَ  
 وَالْأَخْلَاصَ مِنْ عَذَابِ الْحَجِيمِ هَذَا مَا وَعَدَ  
 اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَإِنَّ اللَّهَ بِرَحْمٍ مِنْ شَيْءٍ  
 وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ شَدِيدُ الْعِقَابِ  
 لِمَنْ عَصَاهُ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ لَوِ انْزَلْنَا  
 هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْنَاهُ خَاشِعًا  
 مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَنْ لَا يُؤْمِرْ بِهِ  
 وَهُوَ مِنَ الضَّالِّينَ وَمَنْ أَمَرَ بِاللَّهِ وَيُذِيقْ  
 وَرُسُلِهِ وَهُوَ فِي دَرَجَاتِ الْفَائِزِينَ



وَهَذَا كِتَابِي إِنْ لَهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَعَلَى  
أَبْنَائِهِ عَلَى ذِمَّتِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ فِي  
الْأَرْضِ الَّتِي آفَا مَوَاعِلُهَا سَهْلُهَا وَ  
جَبَلُهَا وَعُبُودُهَا وَمَرَاعِيهَا غَيْرَ مَظْلُومِينَ  
وَلَا مَضْيُوقٍ عَلَيْهِمْ وَمَنْ قُرِئَ عَلَيْهِمْ  
كِتَابِي هَذَا فَلْيَحْفَظْهُمْ وَيَبْرُؤْهُمْ وَ  
يَمْنَعْ الظُّلْمَ عَنْهُمْ وَلَا يَنْعَرِضْ لَهُمُ الْإِثْمُ  
وَالْمُكَارِهِ وَقَدْ رَفَعْتُ عَنْهُمْ حَرَّ النَّارِ صَبْرًا  
وَالزُّنَارَ وَالْجُزْبَةَ إِلَى الْخَيْرِ وَالنَّشْرِ

وَالنَّشْرَ وَسَائِرَ الْمَوْنِ وَالْكَفَّ وَالْيَدِيمَ  
مُطْلَقَةً عَلَى بُيُوتِ الْبُيُوتِ وَالْبُيُوتِ وَالْبُيُوتِ  
وَأَمُوا إِلَهُهَا وَلَا يَمْنَعُونَهُمْ مِنَ اللَّبَاسِ  
الْفَاخِرِ وَالرُّكُوبِ وَبِنَاءِ الدُّرُودِ  
الْأَصْطَبِلِ وَحَمَلِ الْجَنَائِزِ وَاتِّخَاذِ  
مَا يَتَّخِذُونَ فِي دِينِهِمْ وَمَذَاهِبِهِمْ  
وَيُفَضِّلُوهُمْ عَلَى سَائِرِ الْمِلَلِ مِنْ أَهْلِ  
الدِّمَةِ فَإِنَّ حَقَّ سَلَامَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ  
وَاجِبٌ عَلَى جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ بِرَحْمَتِهِ

اللَّهُ وَفِي الْوَحْيِ لِي أَنَّ الْجَنَّةَ إِلَى سَلَامَةٍ  
 أَشَوْنُ مِنْ سَلَامَانَ إِلَى الْجَنَّةِ وَهُوَ ثَمَنِي  
 وَأَمِينِي وَنَاصِحِي لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ  
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَسَلَامَانَ مِنَّا  
 فَلَا بُحَا لِفَتْنٍ أَحَدٌ هَذِهِ الْوَصِيَّةُ بِمَا أَمَرْتُ  
 بِهِ مِنَ الْحِفْظِ وَالْبِرِّ وَالذِّهْنِ لِأَهْلِ بَيْتِ  
 سَلَامَانَ وَنَدَارِهِمْ مِنْ أَيْسَلَمَ مِنْهُمْ أَوْ قَامَ  
 عَلَى دِينِهِ وَمَنْ قَبْلَ أَمْرِي فَهُوَ فِي رِضَا  
 اللَّهِ تَعَالَى وَمَنْ خَالَفَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

وَرَسُولُهُ فَعَلَبَهُ اللَّغْنَةُ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ  
وَمَرَّاكَرِمَهُمْ فَقَدْ أَكْرَمَنِي وَلَمْ عِنْدَ  
اللَّهِ خَيْرٌ وَمَنْ أَذَاهُمْ فَقَدْ أَذَانِي وَأَنَا  
خَصْمُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَجَزَاؤُهُ نَارُ جَهَنَّمَ  
وَبَرِئْتُ مِنْهُ ذِمَّتِي وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ  
الْحَيَّةُ لَكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَكَبَّ عَلِيُّ بْنُ  
أَبِي طَالِبٍ بِأَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ  
وَسَلَّمَ بِحُضُورِ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُمَانَ  
وَطَلْحَةَ وَزُبَيْرٍ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ

وَسَلْمَانَ وَأَبُو ذَرٍّ وَعَمَّارٍ وَصُهَيْبٍ  
وَبِلَّالٍ وَمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ وَجَمَاعَةٍ  
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رَضُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمْ وَعَلَى  
الصَّحَابَةِ أَجْعَلِينَ هَذَا الْخَاتَمَ كَانَتْ  
كَيْفَ النَّبِيِّ الْعَرَبِيِّ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيِّ صَلَّى  
اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا

كَثِيرٌ



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
 هَذَا كِتَابٌ مِنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ  
 أَبِي طَالِبٍ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ لِيَهْرَأَمَ شَا  
 بَن خَيْرِ دُرُسِ الْمَجُوسِيِّ وَالْمَنُوكِيِّ أَسْرَ  
 دِيْنِهِمْ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الْمَنُوكِيِّ إِلَى  
 أَذْرَبَادِ بْنِ مَارَاسْفَنْدَارِ الْقَارِ  
 إِنِّي قَدْ أَمَنْتُكُمْ عَلَى دِيْنِكُمْ وَ  
 أَمْوَالِكُمْ وَحَرَمِكُمْ وَذُرَارِكُمْ وَأَعْطَيْتُكُمْ  
 عَهْدَ اللَّهِ وَذِمَّتَهُ وَذِمَّةَ رَسُولِهِ

رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ  
وَأَمَرْتُ أَهْلَ طَاعَةِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ مِنْ  
جَمَاعَةِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ الْمُسْلِمِينَ  
أَعْمَالِ النَّوَاحِي وَالْمُجَاهِدِينَ فِي  
سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُرَاطِبِينَ فِي ثَعُورِهِمْ  
يَحْفَظُكُمْ وَحِيَاطَتِكُمْ وَالزَّافَةَ عَلَيْكُمْ  
وَالْأَحْسَانَ إِلَيْكُمْ وَدَفَعَ الظُّلُمَ عَنْكُمْ  
وَدَفَعْتُ عَنْكُمْ جُرْبَةَ رُؤُسِكُمْ  
وَرُؤُسِ أَوْلَادِكُمْ وَمَنْ نَسِئَ مِنْكُمْ



وَصَدَقَاتِ مَوَالِيكُمْ وَبَفَرِّكُمْ  
وَأَطْلَقْتُ أَبْدِيَكُمْ فِي بُيُوتِ بَنِيكُمْ  
لَكُمْ وَأَمْوَالِهَا وَأَرَاضِيهَا وَضِلَعِ الْوُفْرِ  
عَلَيْهَا وَهَدَايَاهَا وَجَمِيعَ مَرَافِقِهَا  
وَبَنَاتِ مَا يَشُدُّ مَرَمَتَهَا وَآتَتْ رَسْمَ  
الْجَارِي لَكُمْ عَلَى كُلِّ رَجُلٍ مِمَّنْ يَمْسِكُ  
يَدَيْنِ الْمَجُوسِيِّ وَبُودِي الْخَزْيَةَ فِي أَهْلِ  
مِلَّتِكُمْ دَرَهْمًا فِي كُلِّ سَنَةٍ لِمَنْ يَلِ  
الرِّبَاسَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِكُمْ عَلَيْهِمُ وَالْ

وَالْحُكْمَ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَجَعَلْتُ فَضْلَ  
 الْمَوْلِدِزِ الْمُتَمَسِّكِينَ مِنَ الْمَجُوسِ لِلتَّائِبِينَ  
 مِنْكُمْ عَلَيْهِمْ لَمَّا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ  
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَهْلُ  
 مِلَّتَيْنِ لَا يَتَوَارَثُونَ فَفُكْتُ ذَلِكَ  
 بِكُمْ لَمَّا انْتَهَى إِلَيَّ مِنْ مَزَلِكُمْ فِي  
 أَهْلِ دِينِكُمْ وَرِثَاسِكُمْ عَلَيْهِمْ وَ  
 فِيمَا يَكُمُ فِيهِ صَلَاحُ أَمْرِهِمْ وَلَمَّا وَقَعْتُ  
 عَلَيْهِمْ مِنْ مُنَاصِحَتِكُمْ وَطَاعَتِكُمْ وَ

وَحُكْمِ أَهْلِ دِينِكُمْ عَلَى النَّصْحِ وَالطَّاعَةِ  
وَالْمُسْلِمِينَ كَمَا أَنَّهُ فَعَلَ الْمُؤْمِنِينَ  
وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ  
أَن يَحْفَظُوا أَهْرَ أَمْشَادِ جُونِ أَدْرَاسِ  
الْجَوْسِيِّ عَلَى مَا جَرَى رِسْمَهُمْ وَبِهِ أَنَّ  
يَفْتَرِيَهُ حَقًّا مِنْ حُقُوفِهِمْ وَلَا شَرْطًا  
مِنْ شُرُوطِهِمْ وَأَنَّ يَكْرِىَ مُوَكَرِّمَهُمْ  
وَيَعْفُو عَنْ مَسِيئَتِهِمْ وَلَا يُطَالِيُونَ  
جَزَاءَهُ رُؤُسَهُمْ أَبَدًا مَا نَاسَلُوا وَأَنَّ

وَأَنْ لَا تُكْرَهُوا عَلَى الدِّينِ لِقَوْلِ اللَّهِ  
تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا إِكْرَامَ فِي الدِّينِ  
فَدُنَيْتَ الرُّشْدَ مِنَ الْغَيِّ فَلْيَعْلَمْهُ جَمِيعُ  
الْمُسْلِمِينَ ذَلِكَ مِنْ أَمْرِي وَارْعُوا صِدْقِي  
فِيهِمْ وَفِي ذُرَارِهِمْ مَنْ أَسْلَمَ مِنْهُمْ مَنْ  
وَأَمَّ عَلَى دِينِهِ وَمَنْ قَبِلَ أَمْرِي مِنْهُمْ هُوَ  
رِضَاءُ اللَّهِ وَرِضَاءُ رَسُولِهِ وَمَنْ عَصَاهُ  
وَخَالَفَ وَتَعَدَّى إِلَى غَيْرِهِ فَهُوَ فِي سَخَطِ  
اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَقَدْ خَالَفَنِي وَنَاصَبَنِي

فَبَكُونُ الْعَدَاوَةِ وَالْبَغْضَاءِ إِلَى يَوْمِ  
الَّذِينَ وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَبِرَحْمَتِ رَبِّكُمْ  
وَكُنْتُمْ ابْنُهُ حَسَنٌ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي  
طَالِبٍ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ فِي رَجَبِ الْحَبِيبِ  
سَنَةِ ثَلَاثِينَ مِنْ الْهَجْرَةِ النَّبِيِّ  
الْعَرَبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مُنْت

این عهد ما از امیرالمومنین علیه السلام

رضی الله عنه است

بسم الله الرحمن الرحیم و به استعین و تمیز بنجر  
 این کتاب علی ابن ابی طالب فرمود نوشتن  
 از بهر فرزند زندان آذرباد مهر اسفند بهرام شاد  
 بن خیرادر پس رئیس دهقانان و از بهر خاندان  
 که من بشار را ایمن گردانیدم و عهد خدای  
 عزوجل و از رسول صلی الله علیه و سلم و  
 از خویش شمارا دادم و چنانکه ریاست

و مهمتری که همکنان خاندان شما بود بر شما  
 و فرزندان شما ارزانی داشتیم فرمان نمیدیم  
 بر جلد آتمان محمد مصطفی راضی استی الله علیه و سلم  
 و از زمان و از مردان جماعت مؤمنان و مسلمانان  
 و عاملان و ولیان شهر ما را و پادشاهان و  
 غازیان و صاحب طرفان را تا شما را و فرزندان  
 شما را هیچکود دارند و بحریه از شما نخواهند و ریاست  
 و مهمتری بر شما و فرزندان شما نگاه دارند و پدید  
 از شما دور دارند و از زمینها و ملکهای شما

شما خراج و صدقه کوفتند ان و کاوان نخوتند  
 و حرمت دست شما از جمله واجبات شماست  
 و دست شما بر حکم کردن بر همه کیشهای شما مطلق  
 دارند و هر پال از هر همه کیش مکیدرم پسیم  
 که شمارا رسم است بر شما مقرر دارند و ملک با  
 که وقف آتشانها است در دست شما نگاه دارند  
 و از رزقهای شما در گذرند و عفو کنند و هیچ  
 حق و شرط ایشان نکرد اند و هر نیکی که بتوانند  
 در حق شما بجای آرند از آنکه پایۀ شما معلوم شد



و ریاست و بندگی شما چون راست بدستیم پس  
 این عهد دادیم باید که همه مسلمانان اینجمله از رای  
 ما بمانند و وصیت ما نگاه دارند و جزیه ایشان  
 و فرزندان ایشان موقع شاسند و مراعات  
 کنند اگر بر دین خویش باشند و اگر مسلمان  
 شوند و هر که فرمان پذیرد و پند من در حق ایشان نگا  
 دارد خوشنودی خدای و پیمبر آنست و هر که  
 خلاف کند و با ایشان را نیکو ندارد اندر سطح چشم  
 خدا و رسولست و مرا خلاف کرده و درود خداست

خدا ی تعالی بر شایا باد و خدا شمارا پیام رزد و این عهدنا  
 حسین بن علی بن ابی طالب کرم الله وجهه  
 نوشت بفرمان امیر المؤمنین علی بن ابی طالب  
 رضی الله عنهما در ماه رجب المرجب سال سی و نه  
 از هجرت رسول خدا محمد عربی الا قی المرشی  
 الهاشی صلی الله علیه و آله وسلم تسلیم کثیرا  
 والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی  
 سیدنا محمد و آله و اصحابه اجمعین و سلم  
 تسلیم

باید دانست که این هر دو عهدنامه مسطور است در  
 نوشته قدیم صد هاست و از خاندان قدیم  
 ذوی الاعتربار از شهر سورت در اینجا جامع  
 این اوراق سه لایحه جی کشیدند  
 جی کشیدند رسید هر صاحبی را که زیارت آن  
 منظر باشد بمعرفت عالیشان اردشیر  
 داد ابدانی میستای پچایت آنرا ملاحظه فرماید  
 و چون که خلاصه ترجمه عهدنامه آخرین در فارسی  
 از قدیم موجود و مطالب آن واضح بود و نامیزدج

و ترجم این دُرُج نمودیم و باز خلاصه هر دو عهد نامه عربی  
 را در فارسی ترجمه کرده علاوه بر آن مطالب چند  
 بزبان کجراتی از کتاب تفسیر فتح الغیر جزو عثم  
 و غیاث اللغات و شارق الانوار و شرح مشکا  
 شریف و اخلاق المحسنین و روضه الصفا و معارج  
 النبوه و بحب حواله دستور اسفندیاری کابین  
 جی که داخل عهد نامه را از کتاب حبیب السیر و مناقب  
 مرتضوی و جلاء العیون نقل کرده است حسن  
 سرانجام پذیرفت

بنام ایزد بخشنده بخشایست که مهربان

اصل این نسخه بخط امیر المؤمنین علی بن ابی طالب  
رضی الله عنه بر چرم سُرخ کوفته نوشته شده است

این نسخه مان از جانب رسول صلی الله علیه و سلم

برادر سلمان فارسی رضی الله عنه که مهدی فروع

بن شحان نام داشت و اهل پتا و اولاد او

که بعد از ان پیدا شوند خواه مسلمان شوند و خواه برین

خود قایم باشند هر قوم گشته

سلام خدا بر تو باد ب تحقیق که خدای تعالی حکم کرده است

است که بگویم لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ  
 لَا شَرِيكَ لَهُ که نیست کسی قایل پرستش غیر از  
 خدائی که در ذات خود واحد است و شریک ندارد  
 همه ظالین را ظاهر کنم که خداستعالی  
 آفرید کار همه چیزها است و تمام کارها را از او است  
 پیدا کرد ایش از او زندگانی داده و می میراند و بارزند  
 خواهد کرد ایش از او بروز قیامت و بارگشت همه بسوی او  
 وَكُلُّ أَمْرٍ بِيَدِهِ وَقَفَتْ  
 وَكُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ عِسی تمام چیزها

زایل شدنی و فانی شدنی هستند و هر کس ذائقه  
 موت را خواهد چشید و کسی امر خدا را رد کند نیست  
 و در سلطنت او نقصانی و در بزرگی او خفایتی نبود  
 و کسی در ملک او شریک نباشد **سُبْحَانَ مَا لَكَ**  
**السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي يُقَلِّبُ**  
**الْأُمُورَ كَمَا يَهْدِي بَدْعُكَ** یعنی پاکست آن مالک  
 زمین و آسمان و سبک گرداننده هر چیز را چنانکه میخواهد و  
 هر چه میخواهد در خلق تمیین نماید و گویندگان تعریف  
 او را احاطه نمیشوند کرد که فکر و وهم بدانجا میرسد

نیرسد آن خدائی است که کتاب خود را به **الْحَمْدُ لِلَّهِ**  
 آغاز نموده و برای تلاوت مردمان مذاکره کرده اند  
 و از بنده گان خود که شکر که از او نیند راضی می باشد  
 من حمد می کنم خدا را که هیچ کس شمار  
 آنرا نتواند کرد و از آنچه حمد اوست **أَشْهَدُ أَنْ لَا**  
**إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** یعنی گواهی میدهم که تحقیق نیست  
 کسی قایل پرستش مگر حق تعالی که نگاه دارنده است  
**بِأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُم**  
**وَاذْكُرُوا يَوْمَ ضَخَّضَ الْأَرْضَ**



یعنی ای مردمان بپرسید و تابع پرور و کار خویشتن  
 و از روز قیامت و زلزله زمین یاد آرید و از آتش  
 و دوزخ و انقلاب زمانه و پشیمانی آن روز و حاضر آمدن  
 بجزو خرد او ند خود بخاطر آرید که اینها همه بر حق خواهد بود  
 من بشا را حکم کردم بآنچه بنفسم بران  
 سابق حکم کرده اند البته پرسیده شوید از روز قیامت  
 و آنچه بعد ازین خواهد شد آنرا بواجبی بدانید  
 پس هر که برخیزد و نهد ایمان آورد و آنچه از کلام محمد  
 پرور و کار من بر من نازل گشته آنرا راست داند

داند برای او آنست که برای ما است از خوبی دنیا  
 و فرحت آخرت و او در بهشت برین با ملائکه مقررین و  
 انبیاء مرسلین در خست می خواهد بود و از غذا و نوش  
 خلاصی و امان خواهد یافت هَذَا مَا وَعَدَ اللَّهُ  
 الْمُؤْمِنِينَ وَإِنَّ اللَّهَ بِرَحْمٍ مِّنْ شَأٍ  
 وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ شَدِيدُ الْعِقَابِ  
 لِمَنْ عَصَاهُ وَهُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ یعنی نیست  
 آنچه وعده کرده است خداوند عالم مؤمنان را و تحقق  
 پروردگار رحمت میکند بر هر که میخواهد و او دانا و

و اما صاحب عکست است و هر که نافرمانی او را کند  
بر او عذاب سخت خواهد بود و او صاحب مغفرت و رحمت

است      لَوَ اَنْزَلْنَاهُ ذَا الْقُرْآنِ

عَلٰی جَبَلٍ لَّرَاٰیْنَهُ خَاشِعًا مُّصَدِّعًا مِّنْ

بَحْشٍ ۚ اِنَّهُ لَیْسَ بِمَعْنٰی اَنْزَلْنَاهُ عَلٰی قُرْآنٍ مَّجِیدٍ

بر کوه هر ایند به پی تو انرا که میگرد و پاره پاره میشود از خوف

خدا و دل آدمی بد انما به سخت نیست اگر بدان نکر و دسپا

انکه کرامان خواهد بود و هر کس بخداوند پاک ایمان آورد

و بر دین او و پیغمبران او بگردد او بدرجات بلند خواهد رسید

رسید و رستگاری خواهد یافت

و این فرمان من برای برادر سلطان فارسی رضی الله  
عنه و برای اولاد اوست نه خداوند عالم که مال و جان  
اینها آزاد است ایشان بر هر زمین و کوه و دشت بمانند  
و چشمه و چرگاه که داشته باشند بر آنها ظلم نباید کرد هیچ  
وجه بر آنها کار را سخت نباید گرفت

و هر که پیش آنها این فرمان من خوانده شود باید که خطت  
کنند و بر است و نه آنها بناسند و ظلم از ایشان  
باز دارند و با دیت و مکاره بر آنها تعرض نشوند تحقیق که

من از ایشان خبریه و لوازم زنار و گرفتن آنها را به پکاری  
 و صخره و از هر قسم محصول و غیره چلکی را تا روز خسرو نثر  
 معاف نمودم و دستهای ایشان را بر آتش که بای  
 ایشان مطلق گردانیدم و ایشان را معاف کرده نشو  
 از پوشیدن لباسهای فاخره و سواری اسبان و  
 بناد خانها و مطبل و حمل خایزه نمودن آن کار را که متعلق  
 بدین و مذمب ایشانست و بر سایر قلمهای اهل ذمه  
 ایشان را تخفیف باید داد که حتی سلمان فارسی را ادا  
 نمودن بر همه مؤمنین لازم است یرجمهم الله ۴

و دروچی آمده است إِنَّ الْجَنَّةَ  
 إِلَى سَلْمَانَ أَشْوَقُ مِنْ سَلْمَانَ إِلَى الْجَنَّةِ  
 یعنی جنت بطرف سلمان پشتر از آن شوق دارد که  
 که سلمان بوی بهشت و او دوست من و این من  
 بناحق رسول الله و جمیع مؤمنانست  
 و سلمان از ما است پس هیچ کس این وصیت را  
 خلاف نکند از آنچه از حفاظت و خوبی برای سلمان  
 و اهل بیت و اولاد اوست بجا آرد خواه اولادش  
 اسلام قبول کنند یا بر دین خود باشند

هر که این حکم مرا قبول کند در رضای خداستعالی .  
 خواهد بود و هر که خدا و رسول را اختلاف نکند  
 بر او لعنت خواهد بود تا روز قیامت

و هر که با فرمان گذاران من نیکوئی کند گویا با من  
 نیکی کرده باشد حق تعالی او را جزای خیر دهد  
 و هر که با آنها بدی کند و اذیت رسالت گویا با من اذیت  
 رسانیده و من مدعی او خواهم شد در روز قیامت  
 و جزای او آتش جهنم است و من از او بری و پیرام  
 و السلام علیکم و التیمه لکم من ربکم

و نوشت این فرمان را علی بن ابی طالب  
 با امر رسول الله صلی الله علیه و سلم بجنور ابو بکر و  
 عمر و عثمان و طلحه و زبیر و عبد الرحمن بن عوف  
 و سلمان و ابو ذر و عمار و صهیب و بلال و معاذ  
 ابن اسود و جماعت مؤمنین رضوان الله علیهم اجمعین  
 این نشان مهر نبوت است که بود در میان شانه  
 بنی عربی محمد العربی صلی الله علیه و علی آله و اصحابه  
 و سلم تسلیم اکثر



بنام ایزد بخشایند و بخت اینک مصلحت

این فرمان از جانب امیر المومنین علی بن ابی طالب  
 کرم الله وجهه برای بهرام شاد بن خیر ادریس مجوسی که  
 متولی امور دین ایشان بود و برای اهل بیت او  
 که منسوب بطرف آذرباد بن ماراسفندار فارسی  
 است نوشته شد تحقیق که من امان دادم جان و  
 مال و زمان و سر و زندان شما را و پیمان دادم شما  
 بدین خدا و رسول او محمد صلی الله علیه و سلم و  
 جمیع فرمان برداران رسول خدا را یعنی جمیع مومنان

مؤمنان و مسلمانان را حکم نمودم و تمام عاملان اطراف  
 ملک مجاهدین فی سبیل الله و موالیان خود را تأیید  
 کردم که حفاظت جان و مال شمارانمانند و بشما محبت  
 و احسان کنند و ظلم و تعدی بر شمار و اندازند  
 و از سر شمار و اولاد و احاد شما جزیه را برداشتم  
 و خراج چهار پایان شمارا معاف نمودم  
 و خانه ها که برای شما بنیاد کرده اند و اموال و زمینها  
 و اسباب و عمار موقوفه و هدایا و جمیع متعلقات  
 آنها از مرتبه های عمارات و غیره مرقبضه شما و گذاشتم

و رسم قدیم شما بر هر شخص که بدین مجوس  
 باشد جاری بود که از هر کس سالی یکدرهم گرفت  
 باشید تا ریاست و حکومت بدین قسم در خانه ان  
 شما بر مجوسیان قایم ماند و هر که از شما بدین اسلام  
 آید حکومت شما بر او نخواهد بود زیرا که من از رسول خدا  
 صلی الله علیه و سلم شنیده ام که میفرمودند **أَهْلُ  
 مِلَّتَيْنِ لَا يَؤَاوِثُونِ** یعنی اهل دولت از یکدیگر  
 ابراست نمی بماند و هر چه او را دمی که از شما شود و بر دین خود بماند  
 بر آنها حکومت شما جاری خواهد بود

و هرگاه منزلت و ریاست شما بر آنها  
 باشد آنها را لازمست که در صلاح و نصیحت شما و  
 متابعت کافهٔ مسلمین باشند

و بر جمیع مسلمانان چه مردان و چه زنان لازمست  
 که بهرام شما و بن خیرادرسی مجوسی را حفاظت کنند  
 از آنچه رسوم در آنها جاریست و هیچ حقی از حقوق ایشان  
 و شرطی از شروط ایشان را ضایع نکنند و بزرگان  
 ایشان را بزرگی دهند و از کنان ایشان درگذرند  
 و هرگز از سران آنها و اولاد ایشان خیر نطلبند و ایشانرا

بر دین اگر اه نهند که حق سبحانه و تعالی فرموده  
 لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ یعنی در دین هیچ مجبوری  
 اگر اه نیست پس هر کس از مسلمانان این را بداند باید امر  
 مرا رعایت کند و وصیت مراد بر آیه ایشان و اولاد  
 ایشان بجا آورد خواه کسی از ایشان اسلام را قبول  
 کند یا بر دین خود باشد

هر که این فرمان مرا قبول کند رضامندی خدا و رسول  
 برای او خواهد بود و هر کس این را قبول نکند و خلاف  
 آن نماید پس او در غضب خدا و رسول گرفتار خواهد شد

شد و هر که خلاف حکم من بکشد تا روز قیامت در بغض و

عداوت من خواهد بود و استلام علیکم بر حکم و تکم

این عهد نامه را حسین بن علی بن ابی طالب

کترم الله وجهه در ماه رجب المرجب ۳۹ سی و نه از هجرت

نبی عربی صلی الله علیه و سلم نوشته است

لِخِصَامَةِ

بر دانندگان حقیقت شناس و نکته بینان روشن

قیاس واضح و لایح باد که جامع این او براق را تدتها

بنحاط میخلیه که در تعویث آسناد وین بر رتشیه و

و آیین بهیسه از کتب مختلفه بروایات صحیح و مختصر  
 فراهم آورده و آنرا کلدسته انجمن اجلاساز  
 تا شام مال حبیب بررگان اقوام خاصه در رشتیان  
 و الاتمام معطر کرده و لهندار و زی باد و ستی شفیق برلین  
 غرم و اراده بهیچر کتاخانه خود رسیده چند کتابی معتبر را  
 بنظر تعمق ملاحظه نموده این کوهرهای معانی آبدار مشاهد  
 افتاد آنرا غنیمی عظیم دانسته بجمع آن پرداخت و بهر تعبیه  
 اتمام و الطباع آن خود را مشغول ساخت امید از نظر  
 این کتاب حساب آنکه اگر کوهری شین تر ازین جوهر


جو اہم کر انہما بدست افادہ باشد بار سال آن رستم  
 اتم را ممنون و مشکور سازند و خطائی کہ بلا خطیہ  
 بذیل عفو و کرم پوشند و بعیب جوئی نکوشند

### ابیات

عذر خدمت من اُولو الاباب کے  
 سب بزرگون اور سب اجاب کے  
 ہی ہی اس عاصی ناچنے کی  
 جو نہیں رکھتا ہی بونیس کی  
 کہ خطا دیکھو تو ہونا عیب پوش



مار ہوا اصلاح سے اسکی خوش  
 ی و طبع کی و سبب مجتہز  
 طبع کی کہ لا فایس الذ  
 ممت

 જાંણપુંને. આડિ. પુરાતક. મધે.  
 છાપી. જાહેર. જીધેલાં. પેઢેલાં. તથા. ખી  
 જાં. ડિહેદ. નાંમાંની. અશલ. અરખી. નજલ  
 ને. શાહેખોડિ. વાંચવી. ફોડિ. અથવા. ને.  
 વી. ફોડિ. અથવા. તે. અશલ. નજલ. ઉપ  
 રથી. આડિ. પુરાતકમાં. અરખી. ડિખાર  
 ત. છાપી. જાહેર. જીધીછે. તેશાથે. મુકાખ  
 લો. કરયો. ફોડિ. અથવા. તે ફેના. ગુજરા  
 તી. તરજુમાં. શાથે. અશલ. અરખી. ડિ  
 ખારત. તપાશવી. ફોડિ. તે. શાહેખોડિ.  
 શ્રી. મુખખળનાં. ફોટમે. પારશીની. પંનયા  
 ડિતનાં. મેતા. તાહ. અરદેશરજી. દાદાતાહ  
 ને. ધેર. જાહને. તેયો. પાશે. તે. અરખી.  
 ડિહેદ. નાંમું. માંગેઆથી. મુરત. દેખાડે  
 આમો. આવશે.

તે.ઉપર.તાનાનો.ફરક.મારવો.નહી.કાંઈ  
જે.આદમી.જાત.જુલેઆ.વના.રેફું.નથી

એ ત —

ઝાંઝર.ખીદમત.મેં.ઊલુલ.અલખાખ.કે.  
સખ.જુનારઝોં.ઝાર.સખ.ફિખાખ.કે.  
ફિ.ફિ.ઇસ.આસીફિ.ના.ચીજ.કી.  
જા.નહી.રખતા.ફિ.ખા.તમીજ.કી.  
ગર.ખતા.દેખો.તો.ફાના.અખિ.પાશ.  
ના.રફા.ઇસલાફ.સે.ઇસકે.અમુશ—

માંડિની.

સરવે.ખાસો.આંમ.સાહેબોની.પથા  
જુનારગોની.પથા.દેસતોની.ખીદમત  
મે.આઈ.ગુનેફગાર.ના.ચીજ.કે.જેફ  
નામે.જઈ.તમીજ.ની.ખો.ખાસ.મલે.  
નહી—અરજ.ઈ છેજે.અગાર.આઈ.જેતાખ  
મે.જઈ.જુલ.ચુક.નજર.આવેતો.તેફની  
ઈખને.હાંકને.ને.(મેફરખાંની.કરીને.)  
તે.જુલને.શ્લુધારવાથી.ચુપ.રેફું.તોના—

ને.જરેઝા.તે.મધેથી.થોડાડિજ.દાખલા.૬  
 મારા.દીલની.ખાફેશ.મુજબના.મલી.આ  
 વેઆ. તે.શરયેને.આડિ.નાયલા.રેસાલા  
 મો.દાખલ.કરીને.છપાવેઆછે.ને.૬૫.૭  
 મેદછેને.ને.સાફેજો.આડિ.નાયલો.રેસા  
 લો.વાંચેઆખાદ.અગર.કહ.ખીજ.તેફેવા  
 ન.મે.તેખર.દાખલાયો.કેદી.કેમાખ.પથા.  
 કેદી.જગોડિથી.મલી.આવસે.તે.વીસેની.ચે  
 પવણી.આડિ.રેસાલાના.ખનાવનારને.પે  
 માની.પરકથી.જાહેર.કરશેતો.તેફેનો.૭૫  
 કાર.નારે.માંન.શાયે.માંનેઆમે.આવશે  
 ખીજુ.—૬મારા.દાનાવ.વાંચનારા.શા  
 ફેજોની.ખીદમતમો.૬મારી.૬.અરજ.  
 છેને.અગર.આડિ.નાયલા.રેસાલા.મધે  
 ક્રાઇખી.જગોડિ.બુલ.ચુક.નજર.આપેતો  
 તેફેને.મેફરખાંનીની.રાફે.શ્રુધારવી.ને

હુમારો.આડિ.નાયલો.રેસાલો.સરવે  
 ગનેઆતના.ખાસો.આંમ.તે.મધે.ખ  
 સુસન.નરતોશાતી.ટાલાના.સાફેખે  
 ની.નજર.ફેઠે.ગુજરેઆખાદ.અરજ.  
 કરવામો.આપેચ.કે.આજ.ફેટલી.મુદંત  
 થાઇ.શેવક.ડિહ્યો.ડિક.મુખતેસર.રે  
 સાલો.ખનાવાની.તજવીજમાં.ફો.કે.  
 ને.મધે.આપડા.પાક.તથા.ખુનેરગા.  
 ધરમની.તજવીખાતનાં.ગેર.ફોમવાલા  
 યોનાં.પુસતજોથી.દાખલા.મલી.આપેતો  
 તેફેને.પરસીય.કરાવીડિ.ડિહ્યા.વીચા  
 રમો.ડિક.દંને.ડિ.શેવકે.પોતાનું.નાંચલું.કે  
 તાખખાંનું.ખેલીને.તેમધેથી.ને.ને.કેતા  
 ખે.શાય.લાગતી.ગાઇ.તે.કેતાખેનો.મુ  
 તાલો.કરસુદને.વખતે.પોતાના.મેફેરખાં  
 ન.તથા.માઆવંતા.દોસતની.સાથે.ખેસી

છે.કે.તેહની.તારીક.તથા.વખાંણ.આ  
 પડ.ઈખલા.પોતાને.મોહોડેજ.નથી.જ  
 રતા.પંણ.તે.આગલા.જમાંનાંના.દાં  
 નાવ.તથા.અજલમંદ.લોકો.તે.મધે.  
 મોહોટી.બુજારગી.તથા.શરકને.પેં  
 હેંમેલા.મુસલમાંન.લોકોના.પેઠાંમખર  
 હજરત.મહંમદે.કેહવી.વખાંણ.જરીછે.  
 કે.તેહવી.તારીકનું.ખડિઆંન.આડિ.  
 નાકેસ.તથા.ખે.અજલની.જલમથી.પુ  
 રતી.રીતે.થાહ.સજગું.નથી\*— જોદાઈ  
 તાલા.સરવે.કોઈને.નેજ.ફેદાઈત.તથા  
 રાફે.રાસતનો.મારગ.ખખશે.ઈજ.હ  
 મારી.દુવાછે.તે.સરવે.સાફેખોને.આં  
 મીન.ફેાને\*



કું. માલુંમ. પડય. ને. સલમાને. કારસની  
 નસીદગ. તથા. સીખાંમણ. હજરતે. પર  
 પરદેગાર. તથા. હજરત. મહંમદની. ખા  
 રગાદમો. કબુલ. તથા. પસંદ. પડી.

(હવે. આઈ. હમારો. નાંચલો. રેસાલો. વાં  
 ચનારા. સરવે. સાહેબોની. તે. મધે. ખસ્તુ  
 સન. જરતોશાતી. ટોલાના. સરવે. ખાસો.  
 આમ. સાહેબોની. ખીદમતમાં. સેવકની  
 ઈ. અરજ. છે. આઈ. તથા. ખીજ. ઉપર  
 લખેલા. દાખલાઓ. વાંચીને. તે. સાહેબો  
 પાક. કે. ને. કુલ. પેદાઈશ. તથા. હસતી  
 નો. ખાલકે. ખેનીઆજ છે. તેહની. ખાર  
 ગાહે. ઈલાહીમો. શુકર. ખજા. લાવે. કે.  
 તે. સાહેબો. પાકે. આપડા. જરતોશાતી. ટો  
 લાના. સાહેબોને. કેહવી. ખુજારગી. તથા  
 હજત. ખને. ફોરમત. સાથે. પેદા. કરેઆ

મધે. સને. ૮૮૨ ) ફીજરી. તથા. અં  
 ગરેજી. સને. ૧૪૭૭—૭૮ મધે. ચાર. જીલ  
 દમાં. ખનાવી. ફતી. તે. ક્રેતાખનાં. ખી  
 નાં. દફતરમાં. ઉપર. લખેલા. ફિદવાલ  
 ને. લગતો. ફિક. દાખલો. આપેલો. છે. તેફ  
 નો. ગુજરાતી. તરજુમો. આઈ. જગોઈ.  
 લાઈક. તથા. ઘટતો. નાંજીને. ફમારા. દાં  
 નાવ. તથા. ફુશમંદ. વાંચનારાઓને. વા  
 સતે. નીચે. ટાંકી. લીધો છે \*

ફિમ. ફેફલેને. ને. પેલાઈ. સલમાને. ફાર  
 સીઈ. ખાફી. ખોદાયવા. વીસે. પોતાનું. મ  
 ત. આપેલું. તે. પેલાઈ. ફજરત. જીખરેજ  
 લ. હામાને. ફજરતે. સરૂશે. આવીને. પોતા  
 ના. મુખારફ. ફાથે. તે. શેફરની. આજુ. ખા  
 જુની. ફેફી. જગોઈ. ખાફી. ખોદવી. તેફની  
 નીશાંન. ફીધી—ફ. ઉપરથી. સાફ. ઉંધા



જગોડિ.ડિજઠી;મલીને.તે.ખાહી.ખોદ  
 વા.માંડે—જનરત.મહંમદ.પણ.ડિ.કાંમ  
 મધે.શાંમેલ.થાડિઓ.જોતો\*—ખીનું.ડિમ  
 ક્રેજીએને.સલમાંન.પણ.ડિ.કાંમ.કરવા.પ  
 છવાડે.લાગો.જોતો.ખને.જેટલું.કાંમ.  
 દસ.માંણસો.ડિજ.દાદાડામો.કરતા.જ  
 તા.જેટલુંજ.પોતે.ડિખલો.ડિજ.દાદાડામો  
 કાંમ.કરતો.જોતો—ખીનું.ડિ.ખાહી.વીસે  
 ડિમ.લખેએને.તે.ડિ)દાદાડામાં.પુરી  
 થાઈ.જામી\*ખને.સલમાને.કારસીની.રા  
 ડિ.મુખારજ.મુજબ.ચાલેઆથી.દુશમંન  
 ની.આખી.પ્રેજ.હારી.તથા.શેકસત.ખા  
 ઇ.ખને.નાહમેદી.સાથે.પાછી.ફરી\*

૭ “ મખારેજ.હલ.નખુવેજ. ” નાં  
 મની.કારશી.ક્રેતાખ.ક્રે.જે.મુલ્કં.મોહ  
 નુદીન.ફેરાતીડિ.શ્રી.ફેરાત.શેફર.

દ.આવી.નહી#પછે.તે.સાહેબે.સલમા  
 ને.દારસીને.પુછેઉંકે.કે.ખાખામો.ગા  
 હારી.શ્રી.મસલેફતછે? તેવારે.સલમાને  
 અરજ.શ્રીધી.કે.ને.પેલાકે.ફમારાં.છરાંન  
 નાં.મુલકમાંના.ફર.કે.શેફર.ઉપર.કુ  
 શમેન.ભારે.શ્રેણ.લછને.ચહડી.આવતો.  
 અને.તે.શેફરના.રેફવાશીઓ.પોતાના  
 કુશમન.સાથે.લડવાની.તાકાત.નહી.  
 રાખતા.તેવારે.તેવો.પોતાનાં.શેફરની  
 ચો.તરફ.તરત.ખાલી.ખોદાવતા.ફતા.  
 તેથી.ફાલ.માફારી.નાફેસ.અફલમો.  
 કેમ.ઠરેચ.કે.આકે.શેફરની.આશપાશ  
 કેમ.મોહોટી.ચર.ખોદાવો.— કે.વાંત.ફન  
 રત.મહંમદને.ભારે.પસંદ.આવી.અને  
 સરવે.મુસલમાનોને.કેમ.ફાકમ.ફરેઓ  
 ને.દસ.દસ.માંણસોની.ટાલકી.નગો

હીસસે. વધારે છે. તેવારે. આપડે. ફાવી.  
 મોફોટી. પ્રોજની. સાંમખે. થાઈને. શી. ત  
 રે ફ. લડાઈ. કરીઈ ? ડ. વાત. સાંમલીને  
 અખડુલલા. અખી. સલુલે. \* જુદેઉંને. આ  
 પડે. ડ. પ્રોજની. સાંમખે. લડવા. ઉભા. ર  
 ફીઈ. અને. ફેને. મારી. ફટાડીઈ. પાણ.  
 આઈ. મદીનાનું. શેફર. આપડે. છોડી.  
 નાફાસપું. નફી\* ડ. વાત. ફેટલાઈજ. અસ  
 ફાખોઈ. જખુલ. રાખી. અને. પસંદ. જીધી  
 પાણ. ખીજાઓ. ડમ. ખોલવા. લાગાફે. ન  
 ફીં. આપડે. આઈ. શેફરથી. ખાફાર. ની  
 જલી. ઉનયા. પાફાડો. ઉપર. જાઈને. ડુ  
 શમેનો. સાથે. લડાઈ. કરીઈ. — ડ. સંઘ  
 લાખોની. અજલ. ફજ રત. મફંમદને. પસં

\* ડ. ધણી. ફજરત. મફંમદના. ખીજાઓ. ખીજાઓ.  
 મધેનો. ડિક. ખીજાઓ. ફતો \*

તરફથી. કરનાર \*

તેલ. ક્રીધી. ને. સલમાનને. પોતાનાં. ઘેરનું  
માંણસ. ઠેડપેઢું\* )

ફિલ. ક્રેતાખને. સપ્રે. ૧૪૯ મે. આવેલું  
છેકે. — સલમાને. કારસીને. વાસતે. ફનરત  
મહંમદે. કરમાપેઢું. ફગું. ને. ડિ. ધણી. —  
નાસેફે. રસુલ. અલલા. — ડિલેજે. — “પર  
વરદેગારના. પેઠાંમખરને. નસીફતનો. ક  
રનાર. ફતો.” — તેફેનો. સખખ. ડિ. ફતોફે  
ને. પેલાડિ. શ્રી. મકાના. રેફવાશીઓ. છ  
આફુદી. લોકોની. કુમક. લઈને. સને. ૫)  
ફીજરી. તથા. અંગરેજી. સને. ૧૨૬—૨૭  
માં. ફનરત. મહંમદ. ઉપર. પ્રોજ. લઈ  
ને. શ્રી. મદીને. ગડિઆ. તે. પેલાડિ. તે. સા  
ફેખે. પોતાના. અસફાખોની. મસલેફત.  
પુછીકે. આડિ. દુશમંન. ને. પ્રોજ. લઈને.  
આવેસ. તે. આપડી. પ્રોજના. કરતાં. દસ

તાને. જિ. હમારી. ટોલશી. મધેનો. છે. ખને  
 ખનસાર. \* વાલાઓ. જિમ. ફેફા. ફા  
 ને. નહીં—સલમાંનગો. હમારી. તરફ. વાલો.  
 છે. જાંડિને. સલમાંન. ફજરત. મહંમદને.  
 પેફલ. પેફલો. મદીના. શેફર. મધે. આવી  
 મલેઓ. ફગો. —પણ. ફજરત. મહંમદે.  
 જિમ. ફરમા પેઢુંને. —સલમાન. રજલુંન.  
 મીનના. ફિલલ. ખૈતે. —જિલેને. “સલમા  
 ન. હમારાં. પોતાનાં. ઘેરનું. માંણશ છે.”  
 ( જિ. ઉપરથી. પકે. પણે. સાખેત. થાજિ  
 ય. ને. ફજરત. મહંમદે. મોહાજર. તથા.  
 ખનસાર. વાલા. લોકોની. દલીલને. ખા

\* ફજરત. મહંમદ. નેવારે. શ્રી. મદીને. આવી  
 પુગો. તેવારે. તાંડાંના. રેફવાશીઓ. મધેથી. ને. લોકો.  
 પોતાના. જાન. માલથી. ફાથ. ઊઠાવીને. તે. સાફખની.  
 તાબેદારીમાં. આવી. રહેઆ. તે. લોકોને. અનસાર.  
 કરી. કેફુછે. તરજુમે. કરનાંર.

( ૬. સીવાડિ. ખીના. કેટલોડિજ. ૬૬  
 પાલ. ઉપર. જડેલી. કેતાખ. મધે. લખે  
 ઓછે. તેડેનો. સરપેનો. તરણુમો. જરતાં  
 દ્રોજટ. લંમખાંણ. થાડિ છે. તે. સારું. હંમારા  
 અજલમંદ. તથા. દાંનાવ. વાંચનાંરાવેને. અ  
 રજ. જરેઆમોં. આવેચકે. નેવેને. તે. ૬૬વા  
 લ. નોવો. ફોડિ. તેવોડિ. ઉપર. લખેલી. કે  
 તાખને. પાંને. ૮૬) મેથી. વાંચીને. પોતાની  
 ખાતરી. જરી. લેવી\*) તરણુમો. કરનાર\*  
 ૬૬. કેતાખને. સપ્રે. ૮૮ ) મે. આવે  
 લુંછેકે. — આગલા. તવારીખ. વાલાઓ. ૬  
 મ. લખી. ગડિઆય. કે. સલમાને. કારસી  
 વીસે. મોહાજર. \* લોકો. ૬૬. કેફતા. ૬

\* શ્રી. મકાના. રેફવાશીઓ. જેવારે. ફજર  
 ત. મહંમદ. ઉપર. ફાંમલો. કીધો. અને. તે. સાફખને.  
 તાંફાંથી. શ્રી. મદીને. નીકલી. અયું. પડેલું. તેવેલા. શ્રી  
 મકાના. રેફવાશીઓ. મધેથી. જે. લોકો. પોતાનાં. ઘર  
 ખાર. છાડીને. ફજરત. મહંમદ. સાથે. ગડિઆ. તે. લો  
 કોને. મોહાજર. કરીને. કેફેછે\* તરણુમો. કરનાર\*

પોતાથી. જુદો. પડવાની. રજા. નહીં. આપી  
 હતી. તેથી. જરીને. કું. રાત. અને. દાદાડા.  
 પોતાનાં. વાપનાં. ઘેર મેંથી. વાહેર. જાણ  
 નહીં. સજ્જતો. હતો. અને. નીત. તે. જગો  
 ડિ. આતશને. રોશન. રાખીને. તેડેની.  
 ડિ વાદળમાં. મશગુલ. રેડેતો. હતો. \* ખીનું  
 માફારા. વાપની. ડિ જ. ખેતી. હતી. તે.  
 જગો ડિ. તેવંતુ. હર. રોજ. જાતા. હ  
 તા. અને. ખેતી. વાડીનું. જાંમ. આવાદ.  
 રાખતા. હતા. — ડિ જ. દાદાડા. તેવંતુને. જાં  
 છ. જારણ. આપી. પડેલું. તેથી. જરીને. ખે  
 તી વાડીની. તપાસદારીને. વાસતે. મહને  
 મોજલેઓ. અને. જહીલુંને. ગું. તાંદાં. જા. અ  
 ને. વેડેલો. જતાવલેથી. પાછો. આપડ. ઘે  
 ર. આવજે. અને. વધારે. વાર. ખોટી. રેડે  
 તોનાં. એ. મ. જહી. મહને. રવાંને. કીધા. \*

અને.આતશ.પરસતી.\* કરતો.હતો\*મા  
 હારા.ખાપની.ફટલીતો.મેફેરખાંની.મા  
 હારી.ઉપર.હતી.કે.તેણે.કોઈ.દંને.મહને

\* આતશ. પરસતી.—ફિ. જગો.ફિ. ઇઅજ  
 દાં.પરસતીનો.લક્ષજ.લખવો.જોઇતો.ફતો.કાફિજ  
 ફજરત.જરતોસતની.પાકે.માજદીઅસગી.દીન  
 ની.પેરવી.કરનારાયો.મધે.કેઇ.આતશ.પરસ  
 તી.નહી.કરતું.ફતું.પંણ.આતશને.પોતાનો.કેઅલો.  
 કરી.તેડની.સંગમુખ.ભીખા.રફીને.પોતાંની.ફરજ.  
 નીઆફિશ.તથા.સેતાફિશ.કરીને.ગુજરતા.ફતા.તે.  
 ઉપરથી.શાફિદ.મુસલમાન.લોકો.પારસીઓને.આ  
 તશ.પરસત.કરી.કેફતા.ફસો.—અને.ખીજી.—ફજર  
 ત.જરતોશતનો.જમાનો.ફટલાફિક.સો.પરસ.ગુ  
 જરેઆ.પછિ.ખે.સફમજ.લોકો.મધેથાં.કેઇ.આફ  
 તાખને.તથા.ખીજી.આતશને.પોતાનો.ખોદાફિ.સ  
 ફમજતા.ફતા.—તે.ઉપરથી.અગર.મુસલમાનો  
 ફિ.સરવે.પારસીઓને.આતશ.પરસતીનો.લકખ  
 આપેઓફાફિ.પછિ.ગેખની.વાતનો.જાણનાર.તે.  
 સાફેખ.પાંકછિ\*

તરજીમો.કરનાર\*



અખાસ \* નો. ખેટા. એમ. ક્રેડે છે જે  
સલમાંને. કારસે. ડિ. દંને. મદને. ક્રેડે ઉં  
ને. કું. ઇસપ્રે હાંન. શેફેર. મધે. હડિ. નાંમ  
નાં. ગાંમડાંમાં. ડિ. ખેતીવાડીનાં. જાંમના  
જરનારને. પેટ. અવગરેલો. હોતો. ખને. મા  
હારો. ખાપ. સઘલી. વાતો. પુરો. અક્કલમં  
દ. તથા. જાખેલ. ગેસાથે. તવંગાર. હોતો.

\* અખાસ.—ડિ. ધણી. ફજરત. મહંમદનો. કા  
કે. થાડિ. અને. અખદુલા. ડિ. ધણીનાં. છાકરાનું. નાંમ  
છે. તે. સાફેય. પોતાના. જમાંનામાં. ઘણાજ. શાજેલ  
તથા. કાખેલ. હતો. —એમ. ક્રેડે છે જે. ફજરત. મહંમદે  
ડિ. ધણીને. વાસતે. દુવા. કરી. ફતી. કે. પરવરદેગાર. તુંફ  
ને. ખુજારગી. બખશે—અને. અક્કલમંદી. તથા. કાખે  
લીઅતને. દરજ. પોહાંચાડે—તે. ખુજા. ડિ. ધણી. અ  
ક્કલમંદી. તથા. દાંનાઈમાં. ડિકા. પુરવાંણ. નીકલેઆ.  
હતો. —ડિ. સાફેયની. કેટલીડિક. ફહીસની. રેવાતિને  
આગલા. તથા. ફાલનાં. જમાંનાના. ખુસલમાંનો. સોન  
દ. તરીકે. ગાંણિછ\*

તરજુમો. કરનાર\*

નરી. તથા. સને. ૧૪૪૫—૪૬ અંગારેજી.  
 મધે. ખનાંવીને. તથા. આર. ક્રીધી. અને. સ  
 ને. ૧૨૬૨ ફેજરી. તથા. સને. ૧૮૪૫—૪૬  
 અંગારેજીનાં. વરસમાં. મુનશી. ક્ષલુદી  
 ન. અંમજરનાં. સીલાનાં. છાપાખાનાં મો.  
 મીરજાં. ડિફમદ. કાશાની. કે. જે. ફેનો. લ  
 ક્ષમ. ખુરરમ. તરીકે. જો. હો. પોતાને.  
 ફાથે. અસલ. ફેતાખનાં. ૭) દક્ષતરનો.  
 ૨) દક્ષતરમાં. ઉતારો. જરીને. શ્રી. મુમખ  
 ઇ. મધે. છપાવી છે. જો. ફેતાખનાં. ખીજાં.  
 દક્ષતરને. પાંને. ૮૬) તથા. ૮૮) તથા.  
 ૧૪૯) મે. સલમાં. કારસનો. ડિફવાલ. કા  
 રસી. જુખાંનમાં. પરગાટ. કરે. જો. છે. જો. ફે  
 નો. મુખાંસર. ગુજરાતી. તરજુમો. હંમા  
 રા. વાંચનારા. સાહેબોને. વાસતો. નીચે.  
 ટાંકી. લીધો છે.—

પાદશાહ. અઠારચે. આપડા. (મુસલમાં  
 નના.) મહુજખનો. નથી. તોડિપંછ. તેજ  
 નાં. અદલ. કરેઆનાં. સખખની. ખુજાર  
 ગીને. લીધે. તેજેનાં. ખદંનનો. ડિજ. સાં  
 ઘો. પછ. હજુર. સુધી. ખીસેઓ. નથી.  
 ખને. નેં મનો. તેં મજ છે. — અઠાર. ડિજ.  
 મીસાલે. આપડા. પાદશાહો. અદલ. કરેતો  
 ફેજેવી. ખુજારગીને. આપડ. લોકો. પેંડેં  
 ચીડિ ? મામુન. ડિ. વાત. શાંલલીને. મધં  
 ન. થાડિઓ. ને. ૫૨માયેઉંજે — ડિ. વાત.  
 પંછ. પેલી. નસીહતોની. નીચે. ટાંકી. લીડિ.

૬ તારીખિ. રોજ મુસક્કાનાંમની. ૫૨  
 સી. ફેતાખ. અમીર. મહંમદ. ખીન. ખાવંદ  
 શાહ — નીજમઉ. દૌલા. વ. દીન. અમીર  
 અલી. શેહ. નાંમના. શ્રી. ખોરાસાંનના.  
 પાદશાહની. સલતંનતમાં. સને. (૪૯) હે

આપ. — અને. અગર. કોઈ. ફેવી. ધાર  
 છાં. રાખે. ક્રે—તેફેનાં. મુલકમેં. વધારે.  
 થાઈ. તો. તેફેને. ક્રેફે. ક્રે—અદલ. ઇન  
 સાફ. કરવાની. સીકત. અખતીઆર. ક્ર  
 ર\* ૬. તખતી. વાંચીને. માંમુને. ફેકં  
 મ. કરેમ્મો. ને—તે. નસીફતોની. નફલ.  
 ઉતારી. લીડ\* પછે. નોશેરવાંન. પાદશા  
 ફાનાં. ખંદનમેંથી. પુરાંનો. લેખાસ. ને.  
 ફતો. તે. ઉતરાવીને. સારો. પાક્કીનેફ. લે  
 ખાસ. તે. ઉપર. અગર. છાંટીને. પેફેરા  
 વેમ્મો\* મામુન. ઉલ. રસીદ. સાથે. ને.  
 સોફેખતીમ્મો. ફતા. તે. મઘેથી. ૬ક્રે.  
 તે. પાદશાહ. પાસે. રળ. માંગી. ને. ફે  
 કંમ. ફેઈતો. ૬ક્ર. વાત. ક્રેફું. — તેવારે. ક્ર  
 ફીઉંને. ખોલ. રું. ક્રેફેય. — પછે. તે. સો  
 ફેખતી. ખોલેમ્મોને—આઈ. નોશેરવાંન

ટી. ઉપર. લખેલું. હાં. જે— દોસગો.  
 તથા. દુશમંનો. ઉપર. મેઢેરખાંની. જ  
 રતા. રેઢેયું \* ખીજી. વીટી. ઉપર. લ  
 ખેલું. હાં. જે—દાંનાવ. લોકોની. મસલે  
 હા. લીધા. વનાં. જરું. જાંમ. જરવાનું. સ  
 ર. જરયું. નહીં \* ખને. તરીજી. વીટી. ઉ  
 પર. લખેલું. હાં. જે—રછડિત. ઉપર. મા  
 ડિઆ. રાખતા. રેઢેયું \*

ખીજી. કેતાખેમેં. ડિ. મીશાલે. લખેલું  
 છે. કે—ડિ. જ. જાનાંની. તખતી. નોશેરવાં  
 નનાં. માથાં. ઉપર. ટાંગેલી. હા. ખને.  
 તે. તખતી. ઉપર. લખેલું. હાં. જે—અગર  
 કોઈ. પાદશાહ. ડિ. મ. ચાહે. કે. પરવરદેગાર  
 ર. તેહેનાં. મુલકમેં. ખુજારગી. ખખશે.  
 તો. તેહેને. કેહે. કે. તાહારા. જાંનાંના  
 દાંનાવ. શખસોને. આખર. તથા. માંન.

જ માંનાં મો. પેદા. થાડિ ઓય.” — તેવાર. પછે  
 મામુને. મદાડિ ન. શેફર. ૧૨૫. કુચ. કરવા  
 નો. ડિરાદો. જીયો. અને. નેવારે. મદાડિ ન  
 મધે. જાહ. પેંડેંતો. તેવારે. પેડેલે. હેાજં  
 મ. જીયો. જે. નોશેરવાંનનું. દોખમું. ઉંધા  
 ૩ — અને. પછે. પોતે. અંનદર. ગડિ ઓ.   
 અને. નેડિ ઉં. ફે. જે. મીસાલે. ફોહ. શખસ  
 સુતેલો. હેાડિ. તે. પરમાંણે. દોખમાંમાં. તે.  
 સુતેલો. હુતો. \* અને. તેહનાં. હાથનાં. આં  
 ગલાં. મધે. ૩) વીટીઓ. ફળી. અને. તે  
 દરડિ જ. વીટીનાં. નગીના. ઉપર. ડિ જ. ડિ જ  
 નસીદત. લખેલી. ફળી. તેમધે. પેડેલી. વી

---

\* જે. વેલાડિ. મામુન. ઊલ. રથીદ. નોશેરવાં  
 ન. આદેલનાં. દોખમાં. મધે. ગડિ ઓ. તેવારે. નોશેરવાં  
 નને. ગુંજરવાને. ૨૧૨) વરશ. થાડિ આં. ફતાં \*

તરણુમો. કરનાંર \*

ર. પાદશાહનું. ખંદન. કખર. મધે. ગલ  
 નું. નથી. — તે. વાત. સાંભલી. માંમુને. ૫૨  
 માંપેહું. જે. આગલા. દાંનાયો. જે. કાંઈ. જ  
 હી. ગાંધી. હોં. તેમધે. કસો. રાજ. ન  
 થી. ખને. તે. વાત. ખરી. હસે. — પં. ૭.  
 કું. હેવી. હુંમેદ. રાખું. કે. ને. શેરવાંને.  
 આદેલને. નહ. ને. હું. કે. તે. હેનું. ખંદન.  
 ગલીને. ખાજ. થાઈ. હું. કે. કે. મછે. — કાંઈ  
 ને. જ. ઘણી. ખદલ. હનસા. ૫. કરે. ખામે.  
 મશકુર. હો. — ખને. મુસલમાન. લો.  
 કોનાં. પેગંમખર. હજરત. મહંમદે. પં  
 ૭. હદીસ \* મોં. ૫૨ માંપેહું. કે. — બુલી  
 દતો. શી. જમાને. મલેકીલ. આદેલે. — હા.  
 ને. “ શ્રુ કર છે. કે. કું. ખદલ. પાદશાહનાં

\* હદીસ — ટિલેજ. પેગંમખરની. ૫૨ માંવેલી.  
 નસીફત. તથા. સીખામણ.

( ૬. ખીનાંની. વધારે. સાએતી. કરવા  
 સારું. ઉપર. લખેલી. અખલાજીલ. મોદ  
 સની. નાંખની. ક્રેતાખ. મધેથી. મામુન. ઉ  
 લ. રશીદ. ક્રે. ને. ધણી. શ્રી. ખગદાદ. શે  
 ફેરનો. પાદશાહ. હુતો. તેફની. ફેકાઈત  
 નો. પાંછ. ગુજરાતી. તરતુમે. હંમારા. મે  
 ફેરખાંન. દોસતોને. ક્રીને. અતરે. દાખેલ  
 ક્રીધોછે. તે. વાંચી. પોતાની. ખાતરી. કરી  
 લેવી\*)

### ફેકાઈત \*

શ્રી. ખગદાદ. શેફેરનાં. પાદશાહ. મામુ  
 ન. ઉલ. રશીદની. મીજલસ. મધે. ખેસ  
 નાંરા. ઉલમાઓ. માંફેલો. ૬૬. રાખસ.  
 આગલા. દાંનાવ. લોકોની. ફફેલી. વાત.  
 ઉપરથી. ફેફવા. લાગો. ને. અદલ. કરનાં



તી. — અને. ફજર ત. મહંમદની. વશાત. થા  
 ડિઆ. ખાદ. ૨૩) વરસે. ગુજરેઆ \* ”

૫ ડિફ. સહી. રેવાડિત. મધે. ડિ. રવેસે.  
 આયેલું છે. ફે. ફજર ત. મહંમદે. ડિમ. ફરમાયે  
 ઉંજે — બુલીદતો. પ્રી. જમાને. મલેકીલ. આદી  
 લે — ડિટલેજે. — “શ્રુ કર છે. પરવરદેગાર  
 નાં. ફે. ફું. આદેલ. પાદશાહ \* નાં. જમાંના  
 માં. પેદા. થાડિઆ” — અને. ખીનું. ડિમ.  
 ફરમાંયે ઉંજે ફે — લા. ઇઆ. કુલુલ. અરદો  
 છસમ. મલેકીલ. આદી લે — ડિટલેજે “આ  
 દેલ. પાદશાહનાં. ગુજરવા. ખાદ. તે ફનું. ખ  
 દંન. ગલીને. ખાફ. સાથે. મલી. જાનું. નથી  
 ખલફે. જે. મનું. તેમ. રેફે છે \* ”

---

\* અતરે. નોશરવાને. આદેલ. પાદશાહની.  
 મુરાદ. લીધી છે \*

તરજુમો. કરનાં ર \*

મો. આવેલો છે. ને. લંમખાંન. નહીં. થાછ  
જાડિ. અને. મળલખ. ગરત. હાંસેલ. ક્રીયા  
મો. આવે\*

“સલમાંને. કારસી. હજરત. મહંમદના.  
“ અસહાખ—” મધે. ઘણોજ. માંન. તથા  
બુજારગી. પાંમેલો. હોતો. તે. સાહેબની.  
પેદાઈશ. શ્રી. કારસનાં. મુલક. મધે. થાછ  
હતી. —અને. તે. સાહેબ. ખોદા. પરસતી  
ની. રાહ. સોધવાને. વાસતે. પોતાનાં. શે  
ફેરથી. ખાફેર. પડેમો. અને. તે. કારંત્ર  
શર. ઘણાંઈક. પરફેજગાર. તથા. ઈબા  
દત. કરનાંરાઓની. સોહોખતમો. રહીને  
હરઈકથી. કાઈદાની. વાતો. હાંસેલ. કર  
તો. હોતો\*ઈ. ઘણીની. ઉંમર. ૩૫૦) ૫૨  
સની. હતી. —પંત્ર. ખરેખરી. રેવાઈત. ઈ  
છેકે. તેહની. ઉંમર. ૨૫૦) ૫૨સની. હ

ને. ૧૨૫૧ ફેજરી. તથા. સને. ૧૮૩૫—૩૬  
 અંગરેજનાં. વરસમાં. શ્રી. જલજળા. શેફે  
 રમાં. મોલવી. અબ્દુલ્લાનાં. ૬ ફેબ્રુઆરી. છા  
 પાખાનાંમાં. મોલવી. ખદીજીને. છપાવી  
 તે. ક્રેતાખને. સપ્તે. ૭૯૮ મે. નીચે. લખે  
 લી. ખીનાં. કારસી. જુખાંનમાં. સલમાંને  
 કારસીની. ખાખદમાં. લખીછે. તેફેનો. મુ  
 ખતેસર. તરજુમે. હંમારા. નાછખંદોને.  
 વાંચવાને. જીને. કરેઆછે. તેમથે. ને. ને  
 ફદીસો. સલમાંને. કારસનાં. ૬ ફેબ્રુઆરીમાં.  
 “ મશાએજકુલ. અનવર ”—નાંમની. ક્રેતા  
 ખ. કે. નેફની. જકર. ઉપર. આપેલીછે.  
 તેમથેછે. તેફને. તરજ. કરીને. ને. ખીનાં  
 તે. ઉપરાંત. વધારે. આજ. ક્રેતાખમાં. આ  
 પેલીછે. તેફનોજ. ૫ જા. તરજુમે. કરેઆ

( ૫૨ )

જાથ. મુશ્કીને. ઉપર. કહેલી. હદીસ. કહી  
સંભળાવી. અને. કહેલુંજે — અગર. છ  
માંન. આસમાંન. ઉપર. પરવીન. સેતારા  
નાં. જેટલું. દુર. હજો. અને. તેહેવી. નગો  
ઉપર. નજર. નહીં. પોંડેંચી. સખતે. તેા  
ખી. શારેસનાં. રેહેનાંરા. લોકો. (છઆને  
પારસીઓ.) તેહને. સોધી. જાણાડતે.” —  
અને. ૬. હદીસ. મયેથી. પારસીઓની.  
ખારીજ. ખીની. તથા. તેયોની. છમાંનદા  
રીની. જાહેલીઅત. માલંમ. પડેચ\*

૪ મહુલાના. શેખ. અખદુલ. હક. દેહલી  
વાલાડ. મીશાજાતે. શારીફની. શારેફની.  
યોથી. જીલદ. ફે. જે. ફેતાખ. તે. શેહર. મ  
યે. સને. ૧૦૬૧ હેજરી. તથા. અંગારેજી  
સને. ૧૬૫૦ — ૫૧ માં. ખનાંવી. અને. સ

૫૧. જોવારે. સુરજિ. જુમાં \* ની. આજિ. આ  
 જિ. † ઉતરી. ફે—૫. આખરીન. મીનકુમ.  
 લમમા. ઇમ્મલદ્દુલ્લેહીમ—જિટલેને—“૫  
 રવરદેગાર. ફે. ને. શાફેએ. પાજછે. જે. હિ  
 શ્રી. અરખનાં. મુલકમે. પેઠાંમખર. મોજ  
 લેમ્મા. ખને. ને. લોકો. ફજ. અરખ. લો  
 કો. સંગાથે. મલેઆ. નથી. જોયોને. વાસ  
 જે. પંહ. મોજલેમ્માછે\* જોવારે. જે. સાફે  
 ખની. મીનલસનાં. ખેસનાંરાયો. મધેથી  
 જિજ. શખસે. નરંહ. મરખખે. પુછેહં. ફે.  
 ને. લોકો. ફજ. અરખ. લોકોને. મલેઆ  
 નથી. જે. લોકો. ફેંહછે ? જોવારે. ફજર  
 ન. મહંમદે. સલમાંને. કારસીની. ઉપર.

\* સુરજિ. જુમાં.—જિટલેને. કોરાંને. શરીફ.  
 મધેનાં. ફિક. ભાગ્યું. નાંમછે\*

† આજિ.— A verse of the Alcoran

તરજુમો. કરનાંર\*

પેઠુંછેને. અગાર. છમાંન. પરવીન. \* ૭  
 પર. લટકેલું. ફેાતે. તોખી. પારશીઓની  
 ઓલાદ. ગાંધાં. જાળને. પોતાને. સવાધી  
 ન. જરતે \* ખને. ખીજી. રેવાડિત. મધે. ૬  
 મ. છે. ફે.—“લૌકાનલ. છમાંન. ઇનદ. સુર  
 ઇઆ. લનાલ પુ. રેજાલુન. ઔરજીલુન. મી  
 નહા. ઓલાદે.” ડિલેને. — અગાર. છમાં  
 ન. પરવીનની. પાસે. ફેાતે. તોખી. ૬. પા  
 રશીઓ. મધેથી. ૬ જ. મરદ. ઇઆ. ઘણાં  
 ૬ જ. મરદોને. મલી. સજતે \*

ખીજું. — “ મસખખીદ. —” નાંમની  
 ફેતાખ. મધે. અખુફેરેરાની. રેવાડિત છે.  
 ફે. “ હંમે. ફજરત. મહંમદ. પાસે. ખેઠા. ૬

---

\* પરવીન.—સાતમાં. આસમાંન. ઊપર. સેતા  
 રાનો. જીમકેછે. તેફેને. અરખીમાં. સુરધઆ. તથા.  
 અંગરેજીમાં. Pleiades પલીડીસ. કરી. કેફેછે \*  
 તરજીમો. કરનાર \*

ક્રોમ. વાલાયોડિ. ક્રેફેયું. ઓતંમ. મને. ઘ  
ટનું. મત. આપેલું છે \*

પારશીઓનાં. ઇમાંનની. ખુનેર  
ગી. મને. તેયોની. પારીકખીની  
તથા. દુર. અંનદેશીનાં. ખડિઆંન  
મો. ૧૧૩૮) મી. હદીશ. મધે. આપેલો  
દા ખ લો \*

“લૌકાનલ. ઇમાંનો. મોઅલકન. ખીલ  
સુરઘઆ. લનાલકુ. અખનાઓ. ધારેસ\*”  
ડિલેને. સહી. ખોખારીની. ક્રેતાખ. મધે  
અખુફારેરા \* ની. રેવાડિ તછે. તેફેમો. ડ  
મ. લખેલું છેકે. — જનરત. મહંમદે. ૪૨માં

---

\* અખુફારેરા. — ડિ. સખસ. જનરત. મહંમદ  
નાં. સોફાઅલીઆ. મધેનો. ડિક. સોફાઅલી. ફતો. અ  
ને. ડિ. ધણી. ધણો. પરફજગાર. રતો. અને. ડિ. શાફ  
અનાં. ખાલેઆ. ઊપર. રદોસ. વાલાઓનો. ભારે. ડિ  
તેમારછે— ડિ. ધણીને. અખદુલ. રેફમાંન. પંચા. ક્રેફે  
તરખુમો. કરનાર \*

મરકુંમ. જનાખે. નાખોદા. મહંમદ. ખલી  
 સાહેબ. રોગેના. આસરા. ફેઠલ. ગરીબ  
 વખત. શ્રી. મુમખલ. મધે. મહમદી. નાંમ  
 નાં. છાપાખાંનાંમો. ગારીખ. ૨૭ મી. ૨મ  
 જાંજે. શરીફ. સને. ૧૨૬૩ હીજરી. તથા  
 ગારીખ. ૮ મી. શપટેમખર. સને. ૧૮૪૭  
 અંગરેજને. હંને. શ્રુધારીને. છાપી. પર  
 ગાટ. ફરેખો. તેમધે. જરતોસતી. ક્રોમનાં  
 દીનદાર. તથા. રાફે. રાસતી. ઉપર. ચા  
 લનારા. લોકોને. વાસતે. ૬૬. ૫૬રો. તેજ  
 ની. હદીસ. શ્રુધાં. સપ્રે. ૭૦૨) થીતે. સ  
 પ્રે. ૭૦૩) શ્રુધી. છાપી. પરગાટ. ફરેખો  
 છે. તેજનો. ગુજરાતીમો. તરજુમો. નીયે  
 ટાંકેલોછે. તે. ઉપરથી. હમારા. લાઇખં  
 ઘોડ. વાંચી. વાફેફ. થાકું. ફે. આપડ. જર  
 તોશતી. લોકોને. વાસતે. મુસલમાનની.



ઉપર.લખેલી.ખીનાં.—“કશકુલ.લો  
ગાત.”—તથા.—“રશીદી.”—તથા—  
“પુરફાને.કાતેફ.”—તથા.“મદારૂલ.અ  
કાનેલ.”—નાંમની.કેતાખો.મધેથી.  
લીધીછે#”

૩ “મુશા.રેકકલ.અનવાર.દર.કલ  
મે.ફદીસ.” નાંમની.અરખી.કેતાખ.ઉ  
પરથી.સલીસ.ઉરદુ.જુખાંનમો.તર  
જુમો.મોલવી.પુરરમ.અલી.સાફેખે.કરે  
ખો.ફતો.તેફને.શ્રી.લખનોરનાં.નવાખ.  
સાફેખ.દહઆને.નમાંન.ફાતેમે.દૈરાં  
ન.નવાખ.જુલપ્રેફકાર.આલીખાંન.ખા  
ફાદુર.સાફેખે.વખત.૨) શ્રી.લખનોર  
મધે.છપાવીને.ખોદાકિતાલાનાં.નાંમ.ઉ  
પર.લોકોને.મુદત.આપેખો.—પછી.  
ક.કેતાખ.નહીં.મલેઆનાં.સખખથી.

ને. પોતાની. મુખારજ. નજર મો. શ્રુનાંને. ડ  
 જ. નવનુ. પણ. વજન. નહીં. આપતો. હતો  
 તેથી. જરીને. ડ. સાહેબને. “ જરૂરશા.”  
 જરી. ક્રેડે છે. ખીનું. — ક્રેટલા ડ જ. મુસલમાં  
 નો. જરૂર. નરતોશાને. માંનતા. નથી  
 પણ — “ કાજેલે. શેહરૂ. ” — તથા. —  
 “ અલલામ ડ. શીરા. ” — તથા. — “ અ  
 લલામ ડ. દવવાની. ” \* — તથા. મીર. સ  
 દરૂદીન. અને. ખીન. ક્રેટલા ડ જ. આલેમો.  
 ડ. ડ. જરૂર. નરતોશાને. હજીમે. જાંમેલ  
 તથા. પેગાંમખર. જરી. ગાણેઓ છે. — ડ

---

\* ડ. ઊપર. કહેલા. પેહેલા. તરંણ. સાહેબો. ૫૬૮  
 પોતાનાં. લકઅથી. આલખાંણમો. આવેછે — જે. મીસાલે  
 કે. — “ કાજેલે. ફીનદી ” — ડ. ધણીનું. નાંમ. શાહ. અબદુ  
 લ. ફક. ફીલલી. વાલા. કરીનેછે. તેપણ. તે. સાહેબને. આ  
 ન. દન. તલગ. ઘણાં. લોકો. નાંમથી. આલખતા. નથી. \*  
 તરણમો. કરનાર \*

ઘા.રાસાન.પેઠાંમખર.કરી.ગણિછે.—  
 અને.નંદની.કેતાખ.કે.ને.તે.સાહેબ.  
 લાપેઝો.ફો.તેફને.પારશી.લોકો.આ  
 સમાંની.કેતાખ.કેફેછે\* ખીજી.તવારી  
 ખ.વાલાઓ.જનરત.જરતોરાતને.છ  
 ભરાફીમ.\* કરી.કફેછે\* ખીજું. “જર  
 દશાન.” જ.કારશી.જીખાંનનો.જેડ.શ  
 ખદછે.તેફેનો.માંડનો.જને.—“જર”  
 જટલે.શ્રું. અને. “દશાન”—જટલે.  
 ખદ.તથા.ફલકું.—જ.સાહેબે.પાક.ખી  
 લ.કુલ.પછસા.ટકાની.તથા.આઈ.ફાં  
 ની.ડુનીઆંની.કોઈખી.ચીજ.ઉપર.  
 પોતાનું.દીલ.નહી.લગાડતો.ફો.અ

---

\* જિંધણીને.અંગરેજી.જીખાંનમો. Abraham  
 જિબરાહિમ.કરી.કેફેછે\*

તરજુમો.કરનાર●

ખાનમાં.લખેઓછે.તેહનો.ગુજરાતીમો.ન  
રજીમો.હમારા.દેશીઓને.વાંચવાને.ઉપ  
ઓગી.જાંણીને.નીચે.ટાંકી.લીધોછે\*

“હજરત.શામ.જરતોશામ.—કે.જે.સા  
ફેખે.પાકજે.જર.દશામ.—જર.દેહશામ.  
પથા.જરગુશામ.પણ.કેહછે.તે.મનોએ  
હર.પાદશાહ.કે.જે.ધરેદુનની.ઓલાદ  
નો.હતો.તેહની.નસલથી.પેદા.થાઈ  
ઓ.અને.ઈજ.નાંમીયા.વખણાંઈલા.જાખે  
લ.પથા.જાનેલ.હજીમ.નાંમે.ધીસાગોર  
સ\*નો.સાગોરદ.હતો\*ખીનું.—ઈ.સાફેખે.  
અશોઈ.ગુશામાસપ.પાદશાહના.જમાના  
માં.પેઠાંમખરીનો.દાવો.જીધો.અને.પાર  
શી.લોકો.ઈ.સાફેખને.પોતાનો.ખરહક.ન

\* ઈ.ધણીને.અંગરેજ.જીખાંનમે. Pythagorus  
પીથાગોરશ.કરી.કેહછે\*

રછે. અને. તેયોની. દીનમો. શરાખ. જેટ  
લોકે. માંભ્રશને. ખેડેશ. નહીં. કરે. અને  
તંનદરેશાતી. ખખશે. ડિલોજ. પીવાનો.  
રવા. રાખેલો છે \*

૨ “ ગીઆસુલ-લોગાત ”—નાંમની.  
કારશી. કેતાખ. કે. જે. મોલવી. ગીઆસુદી  
ન. ખીન. મોલવી. જલાલુદીન. શ્રી. રાંમપુ  
રના. રેડેવાશીડિ. સને. ૧૨૪૨) હીજરી  
તથા. અંગારેજી. સને. ૧૮૨૬—૨૭ મધે.  
ખનાવી. અને. શ્રી. લખનોર. મધે. હસની. નાં  
મનાં. સીલાના. છાપાખાનાંમાં. મીર. હસ  
ન. રજવીડિ. સને. ૧૨૬૫) હીજરી. તથા  
અંગારેજી. સને. ૧૮૪૮—૪૯ મધે. છ  
પાવી. તે. કેતાખને. ૨૩૩) મે. પાંને. હજ  
રત. શાત. જરતોશાત. અસદંનતમાંન.  
અનોશેહરવાંનનો. ડિહવાલ. કારશી. જી

ગુજ. ખલીડિ.—કરરમ.અલલાહો.વજહ  
 કુ.—ડિલેજે. “ પરવરદેગાર. મેયોની.  
 જાત.ઉપર.ખખશીશ.તથા.રેફેમતનો.  
 કરનાર.ફોજો.”—ડિમ.ફરમાવેજંછે.ફે.  
 મજુસી. \* લોકો. અસલથીજ.આશમાં  
 ની.ફેતાખ.રાખતા.આપેઆછે.અને.  
 મેયો.ડિજ.પેગંમખરની.દીનનાં.તાબેદા

\* મજુસી—ડિલેજે.ફજરત.જરતોશ તની.દી  
 નની.પેરવી.કરનાંરા.લોકો.કે.જેવો.ખોરશે.તથા.  
 મોહાર.ઈજદ.તથા.આતશને.પોતાનો. કેખલો.જાં  
 ઊચ.તેવોને.કેફેછે\* મજુસ.ડિ.શખદ.અરખીછે.અ  
 ને. અસલ.ફારશીમાં.ડિ.ખાલને. “ મંજ.ગુશ.”—  
 કે.જે.જાડ.શખદછે.તેફો.માંફો.નાંધલા.કાં  
 ન.વાલો.કરી.થાફિછે.અને.ડિ.વીશે. આગલા.દાંનાં  
 વા.ડિમ.લખી.ગાફિઆછે.કે. મજુસીની.દીનને.જાફે  
 ર.કરનાર.ઈઆને. ફજરતે.જરતોશતનાં.કાંન.નાં  
 ધલા.ફતા.તે.ઉપરથી.ડિ. દીનની. તાબેદારી.કરના  
 રા.લોકોને.મજુસી.કરી.કેફેછે\*

તરજુમો.કરનાંર\*

શનખાંન. શ્રી. રાંમપોર. ધાલાડિ. સને.  
 ૧૨૬૧ ફીજરી. તથા. અંગારેજી. સને.  
 ૧૮૪૫ માં. તેહેનો. તરજુમો. ઉરડુ.  
 જુખાંનમાં. કીધો. ખતે. તે. તરજુમાંને.  
 શ્રી. મુમખઈ. મયે. મહમદી. નાંમનાં. છા  
 પાખાંનાંમાં. મહંમદ. ફોશોન. ખીન. મહંમ  
 દ. સલીમ. ખતે. અખડુલ. મલેક. ખીન.  
 મોલવી. મહંમદ. સાદેકે. ઉપર. કહેલા. મ  
 રહુંમ. શાફેખનાં. ખરચથી. છાપી. —તે.  
 ફેતાખતે. ૧૮૯ મે. પાંતે. ફજરતે. શાત.  
 જરતોશાત. ઉપર. આશમાંની. ફેતાખ.  
 ઉતરીય. તે. વીશેનો. દાખલો. આવેલોછે.  
 તેહેનો. ગુજરાતી. તરજુમો. નીચે. ફમારા  
 વાંચનાંરા. સાફેખાને. વાસતે. ઉતારી.  
 લીધોછે. —

ફજરત. અમીર. ઉલ. મોમીનીન. મુર

જરી. તથા. અંગારેજી. સને. ૧૫૦૪-૫  
 નાં. વરસમાં. ખનાવી છે. તે. મધેથી. તથા.  
 રોજ ગુસકા. તથા. મઆરેજ. હલ. નખુવા  
 માંથી. છનતે ખાખ. કરીને. જે. જે. ખીનાં  
 ઘટતી. ફતી. તેફનાં. ગુજરાતી. તરજી  
 માં. નીચે. ટાંકે આ છે. તેથી. વાંચી. વાકેફ.  
 થાયું \* )

૧ તદ્દસીરે. કામદુલ. અજીજ. — ફે. જે. ફે  
 તાખ. મહલાનાં. શાફ. અખદુલ. અજીજ  
 શ્રી. દીલી. વાલાઈ. શ્રી. દીલી. મધે. સને.  
 ૧૨૨૬ હીજરી. તથા. અંગારેજી. સને.  
 ૧૮૧૧) ૧૨ માં. ખનાવી. અને. તે. ફે તાખ  
 અશલ. કારશી. જીખાંનમાં. શ્રી. કલકા.  
 મધે. છપા છે. તે. ઉપરથી. મરકુમ. જનાં ખે  
 નાં ખોદા. મહંમદ. અલી. શાફેખ. રોઘેની  
 ફરમાઈ શથી. શ્રી. મુમખદ. મધે. મોલવી. ફ



( હંમારાં સરવે. ખાસો ખાંમ. વાંચનાં રા  
 સાહે ખોની. નજ દીક. છુપું. નહીં. રેકે. કે.  
 જે જે. પારસી ખોની. હજ રત. મહંમદે. તા  
 રીક. ક્રીધીય. તેકે વા. શખસોનાં. દાખલા  
 સલમાંને. ફારસની. ખાખદ મેં. તથા. પાદ  
 શાહ. નોશેરવાંને. આદેલની. શાંનમાં. હ  
 જ રત. મહંમદે. જે. વખાંત્ર. કરીય. તે. ત  
 થા. ખીજ. દાંનાવ. મુસલમાંનો. ક્રીધી  
 ય. તે હનાં. જુજ. દાખલા ખો. હદીસની.  
 કેતાખમાં. તથા. ખીજ. નાં મીચી. કેતાખો  
 ને હવી. કે. તકસીરે. કાકુલ. અજુજ. ત  
 થા. ગેઆરુલ. લોગાત. તથા. મશારેક  
 ઉલ. અનવાર. તથા. શરેહ. મીશકાતે.  
 શરીક. તથા. અખલાક. ઉલ. મેં હસની.  
 કે. જે. કેતાખ. શ્રી. ખુરાસાંનનાં. મુલકમાં  
 મુલાં. ફોસેન. કાશકી. સને. ૯૧૦ ) કે

ખાદરે.અશહાખોનાં.નાંમ. ૧ તલદે.—  
 ૨ જખીર—૩ અખદુલ.રેદેમાંન.—૪ શા  
 ખાદ—૫ સલમાંન.—૬ અખુજર.—૭  
 ગુશર—૮ અમાર.—૯ અખખે—૧૦ ઇ  
 ખા.શરેદે—૧૧ ખલાલ.—૧૨ મજદાદ—  
 ૬.૫ગેરે.તમાંમ.મુશલમાંનોની.જંમાત  
 ની.હજુરમાં.લખેઉંછે\*  
 \_\_\_\_\_

\* ઈ.ઉપર.લખેલાં.ફિદ.નાંમાંનાં.દાખલા  
 વીશે.દશતુરજી.અશખંનદીઆરજી.કાંમદીનજી.ઈ.મિ  
 લખેઉંછેજે.શરશી.તરજી.કેતાખા.મધેછે. તેફનાં.  
 નાંમની.વીગત—ફખીખુલ.સીઅર.—મનાકેખે.મુર  
 તજવી.—તથા.જલા.ઉલ.અઈઉન\*

તરજીખો.કરનાંર\*

ફોટા. પુનરગા. જરી. ગાંધી. અને.  
 તેડેને. શાખા. ઘણા. લાગે. — અગર. કો  
 ઇ. ૬. લોકોને. આજર. દીડ. તે. ગો. ગો  
 આ. મહને. આજર. દીધો. અને. તેડેનો. ફું  
 ફેઆંમના. દાણા. ઝા. ઝા. મુદ્દા. છે. —  
 અને. તે. શાખા. ફેઆંમના. ઝા. દોળ  
 ખ. નોગાવશે. — અને. માણસો. કોલ. તથા.  
 માણસો. ફોજાંમ. મુશલમાનો. ઉપર. અને.  
 ને. તમાંમ. મુશલમાન. ઉપર. માણસો. શા  
 લાંમ. ફોજાંમ. — જનર. અલી. ફેડે. છે. ને.  
 ૬. ૪૨ માં. પેગાંમબર. મહંમદનાં. ફો  
 જાંમથી. લખે. છે. — આજરી. ન. ફોજાંમ. તેડેની  
 ઉપર. — શાને. ફીજરી. ૯ ) માં. રજા  
 મો. લખે. છે. — તરં. ગાં. ઇ. આરોની. ૨  
 જુર. તે. મંદે. પેડે. લો. અબુખર. તથા. ૭  
 મર. તથા. ૭ શામાં. અને. ૬. ૫ ગેરે.

લમાંનો.જે.નશીદા. થાઈલાછે. તે.શ  
 લમાંન.કારસીથી.થાઈઆછે\*દ્યે.અમી  
 ર.ઉલ. મોમીનીન. ક્રેડેછેજે. માહારી.  
 આઈ.નશીદાને. જુઠી.કરી. નહી.ગ  
 હિ—અને.વલી.હોફ્રંમ.કરૂંચ.જે.શલમાં  
 નની.ક્રોમનાં.તમાંમ.પારશીછે.તેવો.ઉ  
 પર.મુશલમાંનો.ઘણી.નેજીથી.નેગાદ.  
 રાજિ.અને.ઈ.લોક્રો.પોતાની. દીન.ઉ  
 પર.કાઈમ.રેડે.તેડેને. મુશલમાંનો.જુ  
 લમથી.મુશલમાંન.નહી.કરે.અને.જે.  
 ક્રોઈ.માહારી.આઈ.નશીદાને.ક્રપુલ.  
 નહી.કરશે.તેડેને.તેડેક્રીક. ખોદાનો.  
 ખંનદો.નહી.ક્રેડેવો.અને.તે. ઉપર.લે  
 આંનત.રશાખાજેજ.લગી.પડશે.અને.  
 જે.ક્રોઈ.ઈ.લોક્રોને.મોહોટા.પુજારગ  
 કરી.ગાણશે.તેહિ.ગોઈઆ. મદને.મો

મરદો. તથા. ઓર તો. ને કોઈ. પહુડ. તે.  
 ઉપર. લખેલા. પારશી ઓનાં. માલ. મી  
 લકત. ઉપર. નીગેદુખાંની. કરે—અને.  
 ડિ. લોકોને. આગર. દેવા. ઉપર. કંમર.  
 નહીં. ખાંધે—અને. ડિ. લોકો. પાશેથી. જ  
 જીઓ. નહીં. લીડિ—અને. ડિ. લોકો. કં  
 મરે. કુશાગો. ખાંધે છે. તેડેને. કાંઈ. મુ  
 જાહેમત. થાડિ. નહીં. અને. ડિ. લોકો. પા  
 શેથી. મેડેશ્વલ. છાખાને. દાંણ. નહીં.  
 લીડિ. કાંઈ. શ્રુધી. કે. કેઆંમતનાં. દા  
 શાડા. શ્રુધી. ડિ. લોકોને. માંચી. કીધી  
 છે. અને. ડિ. લોકોનાં. આગશ. ખાનાં છે.  
 તે. ઉપર. તથા. ખાગ. તથા. માલ. મીરાશ  
 ઉપર. નીગેદુખાંની. કરે—અને. ડિ. લોકો  
 મોઢોટા. ઉંનયા. પોશાગ. પેડેરે. તથા. શ  
 વારી. કરે. તથા. નવા. મેડેલ. ખાંધે. તથા

ફેરાંન. થારો. અને. ને. તમાંમ. નકશા છે.  
 તે. મોઢો તની. લેફેજ ત. ચાખશે—અને. ને  
 ક્રોઈ. ખોદાઈ તાલા. ઉપર. છમાંન. દરશ  
 ત. રાખશે. તે. ઉપર. મુશલમાંન. થઈને.  
 નારાયરીથી. તેફેની. દીન. નહી. મુકાપે—  
 અને. દીનનાં. દરમેઆંનમાં. હવેપ છે. ડિ.  
 ક્રેતાખ. શલમાંન. કારસી. છઆને. દશ  
 ગુર. દીનીઆરનાં. ખેશ. કબીલા. ઉપર.  
 ખોદાનાં. રશ્કલનો. કોલ છે. તે. તેફેક્રીક.  
 માફારો. ફોફંમ છે. ને. પારશીઓનાં. ઘે  
 ર. ઉપર. તથા. માલ. ઉપર. તથા. ડિ. લો  
 ક્રોની. જમીન. તથા. પાંણીનાં. ચશમાં.  
 તથા. જનાંવરોનું. ચરાંન. તથા. પાણાડો.  
 ડિવીગરે. ને. કંઈ. પારશીઓનું. ફોડિ. તે  
 ઉપર. ક્રોઈ. મુજફેમ. થાઈ. નહી—ડિ. લો  
 ક્રોની. ઉપર. ડિ. ક્રેતાખ. મુશલમાંનનાં.

માંન. થાઈ. અથવા. પોતાની. દીન. ઉપ  
 ર. જાઈમ. રેડે. તેડેની. ઉપર. ખોદાતા  
 લાની. આકરીન. ફોનો \* અને. રશ્મલ.  
 ફેડે છેને. ને. શીકા. કું. તાદારી. આગ  
 લ. જરૂંય. તે. ખાખેનો. મહને. ખોદાતાલા  
 નો. ફોજમ છે. તે. જીખો. ખોદાઈ. ફે. ને.  
 ડિજ છે. છાખાને. તેડેની. શાંનીનો. કોઈ.  
 ખીનો. નથી. તેણે. મહને. જહીં છે. તેડે  
 નાં. તેજીજ. ફોલથી. કું. જહું છે—અને.  
 તમામ. ખલજ. ને. ખોદાઈ તાલાની છે. તે.  
 ખોદાઈ તાલાનાં. ફોજમથી. કું. ફેહું છે.  
 ને. તેણે. શરવેને. પેદા. જીયા. અને. હવે  
 પછે. પેદા. જરશે. ફેયો. ને. ખોદાઈ છે. તે.  
 શરવેને. પાછાં. જીવતાં. જરશે. અને. તેડે  
 ની. નજદીક. તેજીજ. નહું છે. અને. નેકોઈ  
 તેડેનાં. ફોજમથી. દુર. રેડેશે. તે. ઘણા.

આજિ. જિહ્વેદનાંમું. મેહેદી. ૫રોખ. શ  
 ખશાંનજો. ખેટા. ખને. શલમાંને. ૫ર  
 સી. છખાને. દશગુર. દીનીઆરનાં. લા  
 છને. અખી. તાલેખનાં. ખેટા. અમીરઉલ  
 મોમની. અલીજિ. લખી. આપેઉં.—તેહેની  
 ઉપર. દોઆ. હોજો—તે. અલી. પોતાનાં  
 દશાત. ખાતથી. લાલ. ચાંમડાં. ઉપર. લ  
 ખી. ગીઝોછે. ક્રે. જિ. જિહ્વેદનાંમું. મેહેદી  
 ૫રોખ. શખશાંનનાં. ખેટાને. છખાને.  
 દશગુર. દીનીઆરનાં. લાછને. ખોદાનાં.  
 રશ્મલે. ખખશીશ. ક્રીધું.—તેહેની. ઉપર  
 ખોદાની. રેહેમત. હોજો—અને. તેહનાં.  
 ઘેરનાં. લોફોને. તથા. તેહેનાં. ૫રજંનદાં  
 ન. ૫રજંનદો. પેદા. થાજિ. તેપો. ઉપર. ખો  
 દાની. રેહેમત. હોજો—અને. જિ. લોફોમાં  
 થી. ને. ક્રોછની. ખુશી. હોજિ. તે. ખુશલ



ઝોરત. સરવે. ક્રોધને. ઘટારત છે. ક્રે. ડિ.  
 પારસીઝોની. દીન. મધે. જસગી. તથા.  
 ધાસો. રવા. નહીં. રાખે. સાસાડુંકે. પરવ  
 રદેગારે. કુરાંનમો. ડિ. રવેશે. ફરમાવેહુંછે  
 ક્રે.—લા. ફિકરાહા. પ્રીદ. દીને—ડિલેજે “દી  
 નનાં. કાંમ. મધે. જોર. તથા. જુલમ. રવા  
 રાખવો. નહીં\* ”

ખીજું.—મુસલમાનો. મધેથી. ફરડક.  
 રાખસને. લાજેમ છે. ક્રે. ખાડિ. માફારી.  
 સઘલી. વસીઅતને. અંમલમો. લાવે. અ  
 ને. પારસીઝોની. ક્રોમની. તથા. જેઝો  
 ની. ઝોલાદની. જુજોરગી. વધારે. અને.  
 જેવોને. માંન. આપતા. રેહું\* અગરયે. ડિ  
 પારસીઝો. મધેથી. જેક્રોધ. પોતાની. દી  
 ન. ઉપર. રહેઝો. ફોડિ. હાઆ. મુસલમાં

ખીનું.—સરવે. મુસલમાનેાને. તથા. પ  
 રહેજગારોને. તે. મધે. સું. મરદ. ફે. સું  
 ઓરત. સરવે. કોઈને. લાજે મછે. ફે. આ  
 ડિ. સઘલી. સરતો. જ. મેં. ક્રીયાય. તે મધે  
 ની. ડિ. શરત. તથા. આડિ. સઘલા. ફે  
 ફે. જ. મેં. જાહેર. ક્રીયાય. તે મધેથી. ડિ. ફે  
 ફે. છોડ. નહીં. (છાને. આડિ. સ  
 રવે. ખીનાં. જ. પારસી. લોકોની. ખરદા  
 સત. રાખવા. તથા. તેયોની. ઉપર. જુલં  
 મ. ફસી. પાંગીને. નહીં. કરવા. મેં. (ડિ  
 લેને. જનરત. ખલીડિ.) કરમાયેઉંચ. તેજ  
 મુજબ. સરવે. મુસલમાન. તથા. પરહેજ  
 ગારોડિ. ચાલયું. ખને. તે મધે. ફશ્ત. પ્રેર  
 કાર. કરયું. નહીં\*)

ખીનું.—સરવે. મુસલમાનેાને. તથા.  
 પરહેજગારોને. તે મધે. સું. મરદ. ફે. સું

ખીનું.—કું. (ઉટલેને. હજરત. અલી)  
 તમે. સરવે. ક્રોમને. તાજીદ. કચુંચને. ત  
 મારે. તાજિએ. રેફે—અને. તમારી. નસી  
 હોતોને. તથા. હોજમોને. સાંભલે. તથા.  
 માંન. આપે. તથા. તમેને. પોતાના. દોસ  
 ત. સહમને. તથા. તમારી. સાથે. સલાહ.  
 સંપન્નથી. રેફે. અને. હરજી. કાંમમે. ત  
 મારી. પેરવી. કરે. અને. તમારા. હોજમ.  
 મુજબ. ચાલે\*

ખીનું.—સરવે. મુસલમાનોને. તથા. પ  
 રફેજગારોને. તેમઘે. સું. મરદ. ક્રે. સું.  
 ઓરત. સરવે. ક્રોમને. ઘટેયકે. પારસી. ખે  
 હરાંમસાદ. ખીન. ખેરાંદરસની. સરવે.  
 વાતે. ખરદાસત. કરે. અને. ડિ. લોકોની.  
 ક્રોમને. નેજંઈ. દીન. આઈનને. રસમ.  
 હોડિ. તેમઘે. કસી. હરજત. નહીં. કરે\*

મુસલમાન. થાઈ. ગાંધી. હોડિતો. તે.  
 ઉપર. ગમારો. હોજમ. નહીં. ચાલે—કાંઈ  
 ને. મેં. પરવરદેગારના. પેગમખરથી.  
 (કે. ને હેની. ઉપર. ખોદાઈ પાલાની. ગર  
 ૫થી. દરૂદ. ગથા. સલામ. હોલો.) સાંભ  
 લેહુંછેને—ફિલો. મીલતનિ. લાલિવા. ર  
 સુન—ઈલેને—“ખેઈ. જુદા. ધરમ. વાલા  
 ઈશ્ર. ખીજના. વારેસ. થાઈ. નહીં. સકમા.”

ખીજું.—ને વારે. ગમારી. ક્રોમનાં. પાર  
 સીખોને. ખોલાદ. પેદા. થાઈ. ખને. તે.  
 ખોલાદ. પોતાના. વડવાખોની. દીન. ઉ  
 પર. જાએમ. રેહેતો. તેયો. ઉપર. ગમા  
 રો. ગથા. ગમારી. ખોલાદનો. હોજમ. જ  
 રી. રેહેસે—ખને. રાજ. પાટનું. કાંમ. ગ  
 થા. લવાજમો. લેવાનો. ઈ. સરયે. ગમારી  
 મસલેદગથી. થાસે\*

ખીનું.—આગલા વખત પરમાંણે.  
 તમારો. ફોક્ષમ. ને. ક્રોધ. ક્રે. પારસી. ફો  
 ડ. તે. ઉપર. જરૂરી. રેફે— અને. દર. સા  
 લના. માંમુલ. મુજબ. દર. ડિજ. શખસ.  
 પાસેથી. ફર. વરસ. ડિજ. દીરફમ \* ત  
 મો. લેતા. રેફેને. ક્રાંડિને. તમારા. ફાથ  
 થી. રાજ. પાટ. ગાંડિ ઉંછે. અને. તેથી. ફ  
 વે. કું. ચાકુંચ. ક્રે. તમારી. ફાવી. મોફોટી.  
 સલતનતના. મરતખાની. ખુજારગીને.  
 વાસતે. તમારો. (ફિલેને. ખેફેરાંમશાદ  
 ખીન. ખેરાંદરૂસનો.) ફોક્ષમ. તમારા.  
 પારસીઓ. ઉપર. જાએંમ. રેફે\*

ખીનું—તમારી. ક્રોમ. મધેથી. નેક્રોધ

---

\* દીરફમ.—ફિલેને. ડિજ. પાવલીનાં. નેફે.  
 રૂપાંનો. સીક્રી. તથા. વનંનમો. ૩૥ માસાનો. થાંછિ\*  
 તરબુમો. કરનાર\*

ક્રોનો. ખયાવ. કરતા. રેફે. અને. તમે. લો  
 ક્રો. ઉપર. ઉદસાંન. તથા. મેફેરખાંની. કર  
 રતા. રેફે. અને. કધી. ભુલંમ. કરે. નહીં\*

ખીનું. — તમે. (ઉટલેને. પારસી.)  
 લોકો. ઉપરથી. તથા. તમારી. ઓલાદ.  
 ઉપરથી. મેં. ખંડણી. માંદ. ક્રીધીય. અ  
 ને. ગાઈ. તથા. ગોસપંદોની. સરવે. જગા  
 ત. તથા. માંબુલો. પંછ. માંદ. કરેઆછે\*

ખીનું. — મેં. તમેને. તમારા. સરવે.  
 માલ. તથા. જમીન. ઉપર. અખતેઆર.  
 આપેઓછે. ફે. તે. ઉપર. તમે. આતશ  
 કરદાફો. તથા. ઉમારતો. ખાંધો. ફે. તેમ.  
 ક્રીયાથી. ધરમની. ખાંધેલી. જગાઓ.  
 તથા. તંમોઈ. પુનને. વાસતે. આપેલી. સ  
 રવે. મીલકતો. તથા. ચીજો. તમારા. કબ  
 જમે. રેફે\*

તથા. તેજીકીક. જાંણને. કું. તમોને  
 પરવરદેગારના. તથા. જુરત. મહંમદના  
 — સલ. અલલા. અલેહો. સલમ — ડિલેને  
 “દરૂદ. તથા. સલામ. હોનો. પરવરદેગાર  
 ની. તરફથી. ડિયો. ઉપર.” — પેમાંનથી. જાહે  
 ર. કહ્યું. ને. મેં. તમોને. તમારા. જાંન. માલ  
 જોરત. કરજંદથી. અમન. બખશેહુંછે —  
 અને. મેં. જોદાતાલાના. તથા. તેજના. પે  
 ગાંમખરનાં. સરપે. કરમાંખરદારોને. ત  
 થા. હમાંનદારોને. તથા. મુસલમાંને. ને.  
 તથા. ખાફ. અને. ખીજાં. લગાતાં. શેહેરો  
 ના. સરપે. અંમલદારોને. તથા. તેજસીલ  
 દારોને. તથા. દીનને. વાસતે. લડાઈ. કર  
 નારાજોને. હોકમ. કરેજોછે. તમો. લો  
 કોના. માલ. તથા. જાંનની. નેધેહખાંની.  
 કરે — અને. હરફક. બાબદમો. તમો. લો

ખાંધની. વચમો—મોહારે. નખુવત—ફટલે  
જે. “પેઠાંમખરીની. મોંહોર. ફળી. ગેફને  
નકશો છે\*



આફિ. ફિફ. નાંમું. ફળરગ. અમીર.  
ઉલ. મોમીનીન. અલી. ફખલે. અખે. ગા  
લેખે. પારસી. ખેફરાંમશાદ. ખીન. ખેરાં  
દરશને. લખી. આપેઉંચ. કાંફિને. ફ. સા  
ફેખ. પારસીખોની. દીનનો. ખુનેરગ.  
મુખેદ\* છે. અને. ફેના. વડાવાખોનો.  
સીલસલો. ફળરગ. આદરખાદ. ખીન. મા  
રેસદ્રંનદ. ગલજ. પોંફોંયેલો છે\*

---

\* મુખેદ.—ફિલેજે. દાંનાવ. તથા. પફડેલો—  
ફિ. જગો. ફિ. આપડે. અંધેઆરખોને. મુખેદ. કફીફિય.  
તે. માંફિનો. નફી. શફમલવો\*

તરજુમો. કરનાંર\*



અબુખજર—ઉમર—ઉસમાન— તલેફ—  
 નખીર—અબદુલ.રેફમાન—ખીન.ઓફ  
 સલમાન—અબુજર—ઉમાર—સફીખ—  
 ખલાલ—મીકદાદ. ડિખનુલ. અસવદ—  
 તથા.ખીન.અસફાખો. \* તથા.લોકો  
 ની. ફજુરમો. લખેઉંછે\* પરવરદેગાર  
 તેવેધી.રાજી.રેફેનો. તથા.તેફેની.રબ  
 મંદી.સઘલા.અસફાખો.ઉપર.ફેનો\*  
 તારીખ.સને.ફીજરી.૯)માફે. રજખ.  
 (તથા.અંગારેજી.શને. ૬૩૦)

મહંમદ.ફુરેસીની.—અલેફ. સલાતો  
 વ.સલામ—ડિલેને—“ પરવરદેગારની.  
 તરફધી.ડિયો.ઉપર.દરૂદ. તથા.સલામ.  
 ફેનો.”—મુખારજ. પીઠ. ઉપર. ખેફુ.

---

\* અસફાખો—ઈઆને.ફજુરીમો.ખિસનારા\*  
 તરજુમો.કરનાર\*

અને. પરવરદેગાર. તેડેવા. શખસોને.  
 તેપોની. નેશીનો. ખદલો. આપસે—અને  
 અગાર. કોઈ. ડિયોને. ઇજા. તથા.  
 દુખ. પોંડેંયાડઉં. ગો. ગોડિઆ. મફતે.  
 દુખ. પોંડેંયાડઉં—ગો. કું. કેઆંમતને.  
 દંને. તેડવા. શખસોનો. મુદલ. થાવસ—અ  
 ને. તેડવા. શખસોની. સજા. દોજખની.  
 આગથી. થાસે\* ( ઇઆને. તેપો. દોજ  
 ખમો. ગીરફતાર. થાસે. ) માફરી. ત  
 રફથી. તફમોને. સલાંમ. ફોનો. અને. ત  
 ફમારા. પરવરદેગારથી. તંમારી. ઉપર.  
 દરૂદ. ફોનો.\*

આડિ. ફરમાંનને. અલી. ડિખને. અ  
 ખી. તાલેખે. પરવરદેગારનાં. પેગંમખર  
 (કે. નેશી. ઉપર. પરવરદેગારની. તર  
 ફથી. દરૂદ. ફોનો. ) તેડનાં. ફોજંમથી.

તે. ઉપર. અંમલ. કરસેતો. પરવરદેગાર  
 તેહવા. રાખસોથી. રાજ. તથા. ખુશનુદ.  
 રેહેસે—અને. નેક્રોઈ. ૬. ૫રમાંનના. ફે.  
 ક્રમથી. ઉલટા. ચાલસે. અને. તે. ઉપર.  
 અંમલ. નહીં. કરસેતો. તેહવા. રાખસોથી  
 પરવરદેગાર. તથા. તેહનો. પેઠાંમખર.  
 રાજ. નહીં. રેહેસે. ને. તેહવા. રાખસો.  
 ૬. ગોડિઆ. પરવરદેગારની. તથા. તેહ  
 ના. પેઠાંમખરની. નાં. ૫રમાંની. ક્રીધી. ફે  
 પું. થાસે\* તેહવા. રાખસો. ઉપર. રોજે. ફે  
 આંમત. સુધી. પરવરદેગારની. લેઆંન  
 ત. ફેજે. \*

અને. છેડેલું.—જે. યહીઆ. ૬. માફા  
 રા. ૫રમાંન. મુજબ. ચાલનારાઓ. સાથે  
 નેક્રી. કરસેતો. ગોડિઆ. માફારી. ( ૯  
 આને. ફજરત. મહંમદ. ) સાથે. ક્રીધી.

અને. જોદાઈ તાલાના. પેઠાં મખર. ફળર  
ત. મહંમદને. તથા. ખીજ. સરયે. મુસલ  
માંનેને. નસીફતને. કરનાર છે\*

ખીજું.—સલમાંન. ગોઈ આ. ફમારો. પો  
તાંને છે. તેથી. કોઈ. આઈ. માફારી. વ  
સીઈ તથી. ઉલટું. નહીં. કરે. ખલકે. સલ  
માંને. કારસ. તથા. તે ફેની. ખોલાદ. તથા  
ખોલાદની. ખોલાદ. તથા. સગા. વાફાલા  
ખો. સાથે. ખુખી. તથા. નેકી. કરે— અ  
ગરયે. ફેની. ખોલાદ મોથી. મુસલમાંન.  
થાઈ. તો ખી. અને. અગરયે. પોતાના. ખાપ  
દાદાનાં. ધરમ. ઉપર. કાઈમ. ફોઈ. તો ખી  
કરે\*

ખીજું.—ને કોઈ. આઈ. માફારા. કર  
માંન. મુજબ. માફારો. ફોજમ. ખજ. લાવ  
સે. અને. ને. ફોજ મો. મેં. કરમાવે આ છે.

પર. નેઘાહ. રાખવી. કાંડિને. સલમાંને.  
 કારસીના. હફો. ઉપર. નેગાહ. રાખવી.  
 સરપે. મુસલમાંનો. ઉપર. કરજ. ગથા.  
 વાનેખછે \* પરવરદેગાર. ડિ. લોફો. ઉપર  
 રે' હમત. કરે \*

ખીજું. — હદીસમો. આપેલુંછે. ફે—અ  
 નલ. જનત. છલ્લા. સલમાંન. અશવકો. મી  
 ન. સલમાંન. છલલ. જનતે— ફટલેને—  
 “ સલમાંને. કારસ. નેટલો. ફે. ખેદશા  
 ની. ખાફેશ. રાખેછે. તેથી. વધારે. ખા  
 ફેશ. ખેદશા. સલમાંને. કારસની. રા  
 ખેછે ” \* ખને. ડિ. સલમાંને. કારસ. અ  
 માંનતદાર. ગથા. માફારે. \* દોસતછે \*

---

\* માફારે.—અતરે. ફજરત. અલીને. સફમળવો.  
 કાંડિને. ડિ. કરમાંન. તે. સાફેખ. ફજરત. મફમદના.  
 હાકમથી. લખી. આપેલુંછે \*

તરજુમો. કરનાર \*

ખાંધે. અને. મોઢોટી. મોઢોટી. ડમાર  
તો. ખાંધે\*

ખીનું.—ડ.લોકો. પોતાની. દીનની.  
રસમ. મુજબ. અગર. સારો. સુખરો. ત  
થા. પાક. લેખાશ. પેહેરે. તથા. ડયો. પો  
તાનાં. રોવાંનને. અવલ. મંનજલ. પોંદેં  
ચાડવાની. દીનના. ધારા. પરમાંણિ. શ્રી  
રીઆ. શરેતો. હરગેજ. તેવોને. અટકાવ  
વા. નહીં.—અને. અગર. તેવો. મોઢોટી  
છમારતો. તથા. તખેલાયો. ખાંધે. અથવા  
ધોડા. ઉપર. સવાર. થાડો. તેવોને. મ  
નાં. શરવા. નહીં—અને. આપડા. ધરમ  
થી. ને. લોકો. ઉલટા. ચાલેય. તેવો. મધે  
થી. ડ. લોકો. [છમાને. પારસીઓ] ને  
સારા. તથા. નલાં. માંણસો. સદ્મનવા.  
તથા. ડયોની. આખરૂ. તથા. હોરમત. ઉ

સાથે. નેશી. કરે. અને. તેવો. ઉપરથી. જી  
 લમ. દુર. કરે—અને. તેવો. ઉપર. જશ્ન.  
 દુખ. તથા. ઇશ. નથી. પોંદોંચાડ. જાંડ  
 ને. મેં. [ જિલેને. જનરત. મહંમદ. ] જ  
 વો. ઉપરથી. ખંડણી. તથા. કુશળીની.  
 જગાત. તથા. જિવેને. વેઠ. પજડી. લેઈ.  
 જાવાનું. રોને. રસતાખેજ. સુધી. માંજ.  
 કરેહંછે—અને. જ. વતરોગે. ખીજ. ક્રેટલા  
 જજ. માંમુલો. તથા. લવાજંમેથી. મેં. જ  
 વેને. છુટકારો. આપેઆછે. જે. જવો. ક્રો  
 ઇની. વગર. અડચંછે. આતશ. જદાહે. \*  
 ખનાંવે. અને. જખાદત. કરવાની. જગો.

---

\* જિલેને. આતશ. રોશન. રાખવાનાં. મકાનો.  
 જેડવાંકે. આતશ. ખેડરાંમ. તથા. આદરીઆંન. તથા.  
 આતશ. દાદગાડનાં. મકાનો. ખનાવે.

તરજુમો. કરનાર.

જો. લખેઆમાં. આયેઉંછે. ક્રે. જોયો. ને. મેં.  
 શરયે. પાંગીથી. અમનમાં. રાખેઆછે. ન  
 થા. આજાદ. \* કરેઆછે—અને. જોયો. ને  
 જમીન. છાઆ. ટાપુ. છાઆ. મુલકમો. રે  
 ફેળા. ફોર્ડિ. જોયો. ઉપર. ફરગેજ. જુલ  
 મ. કરયો. નહીં—અને. જોયો. ના. માલ. ઉ  
 પર. ફાથ. નાંખયો. નહીં. અને. જોયો. ઉ  
 પર. જસી. રીતે. સખતી. કરવી. નહીં\*

ખીજું.—આર્ડિ. માફાઈ. કરમાં. ને  
 ઘણી. આગલ. વાંચેઆમો. આયે. જો. ઘ  
 ણીને. સજવારછે. ક્રે. ડિ. [છાઆને. પા  
 રસી.] લોકોની. નથા. ડિ. લોકોના. માલ  
 નથા. જાંનની. ખરદાસા. કરે. ને. જોયો.

\* આજાદ. ડિ. ખાલને. અંગરેજી. બાશામે. “ફ  
 રી” કરીને. કેફેછે\*

તરજુમો. કરનાર\*



દમીનું. દીલ. તે. પથરનાં. નેહું. કાંઈ. સ  
 ખાત. નથી. ને. ધણી. ક્રે. ક્રેરાંનને. લાણ  
 નાં. સાંભલે. ને. તેડેનાં. પેદા. કરનાર. ઉ  
 પર. હમાંન. નહીં. લાવે. તે. તે. ગુમરાડો  
 મોનો. ડિ. ગુમરાડો. — અને. ને. ધણી  
 તે. સાહેબ. ઉપર. હમાંન. લાવે. અને.  
 તેડેની. મોજલેલી. દીનેાને . ખરફ. ભં  
 ળે. અને. તેડેના. મોજલેલા. પેગમખરો  
 ને. રાસા. તથા. સાચા. સદમનેતો. તેડે  
 વા. રાખસોનો. દરજો. ખુલંદ. થાસે. અ  
 ને. આખેરતનાં. અજાણથી. છુટસે\*

ખીનું. — હવે. આડિ. માણૂં. કરમાં  
 ન. સલમાંને. કારસના — રણ. ઊલા. અને  
 હુ—ક્રે. “ રાજ. હોજો. પરવરદેગાર. તે  
 વો. ઉપર” — લાઈ. મેહદી. કરગ. ખીન. સ  
 ખસાંનને. તથા. તેડેની. ખોલાદને. વાસ

૫. યુવલ. ગપુરૂ. રજીમ—ફટલેને— “પરવ  
 રદેગારે. ફ. સઘલી. ખખશેસો. છમાંનદા  
 રોને. વાસાગે. કરેલીછે—ખને. ખરુંછેકે. તે.  
 સાફેખ. સરવે. વાગે. દાંનાવ. તથા. ખખશે  
 સનો. કરનાંર. તથા. કુલ. મુખગેઆરછે—તે  
 સારું. તે. ખાલેક. ઉપર. ને. લોકો. છમાંન  
 નહીં. લાવસે. તેવો. દોજખના. નારે. ખજા  
 ખમો. ગીરફતાર. થાસે”

ખીનું—લખો. અનજલના. ફાજલ. કુર  
 આને. અલાજખલીન. લરતિયુ. ખાશેઅન  
 અતસદેઅન. મીન. ખરી. અનીલલાફ—ફટ  
 લેને—“આફ. ફેરાંનને. હમો. સખા. જાલા  
 પથરના. પાફાડ. ઉપર. અગર. મુકીફતો  
 તેપંછ. તેફનાં. પેદાનાં. કરનાંરના. ડર  
 થી. રડે—ને. મીસાલે. ફે—અફ. માફારા.  
 પેગંમખર. તે. ને. ફિલ્મ” —પંછ. આ

(૯)

હોજમ. હમો. ઉપર. જરી છે. તે. મીસાલે.  
 તેયો. ઉપર. પણ. જરી. થાસે—અને. તે  
 હવા. શખસોને. આડિ. કાંની. દુનીઆં. મધે  
 આરાંમ. તથા. ખુશી. ઉપજસે. અને. આ  
 ખેરતની. વખતે. મીનું.\* ખેફેશતની. ને  
 આંખતો. ફાંસલ. થાસે. અને. તેયો. પેગ  
 મખરો. તથા. ફરેશતાવોની. સંગાથે. ખુ  
 લંદ. મજાન. ઉપર. વાસો. કરનાંર. થાસે.  
 અને. દોજખનાં. અજખથી. ઘણાજ. પેગ  
 લા. રેફેસે\* જાંડિ ને— હાજ. મા. વખાદલ.  
 હો. અલ. મોમીનીન—વ. ઇનલ લાહા. ઇ  
 અરફ મો. મહમ્મેશા હો. વધુવલ. અલીમુલ.  
 ફકીમ. શહીદુલ. એકાબે. લેમન. અસા હો.

---

\* મીનું.—સાતમાં. આસમાં. ઉપર. ખેફેશ  
 તછે. તેફેને. કેફેછે—અને. તે. સંરવે. ખેશફેતો. કરતાં.  
 આલા. તથા. અફજલછે\*

તરજુમો. કરનાર\*

વરદેગારની. ખુનેરગીની. નીસાંનીઓ  
 વીસે. પુછેહું. તે. પેલાઈ. તે. પેગાંમખરોઈ  
 ને હેવો. હેાજમ. જીયો. હેતો. તેહેવો. હેાજ  
 મ. હું. તમેને. જરૂંય \*

ખીજું. — ને. ધણી. તે. સાહેબ. ઉપર  
 હાંન. લાવેઓ. અને. કુરાંને. મજાદ.  
 જે. ને. મુખારજ. જેતાખ. માહારા. પરવર  
 દેગારે. માહારો. ઉપર. વહી\* તરીજે.  
 મોજલીછે. તેહેને. સાચી. માંની., તે. ધ  
 ણીને. ખંધે. નેહાંનમો. અમંન. તથા. આ  
 શ્રદગીછે. તે. હેવી. જે. નેહેવી. હમો. લો  
 ફો. ઉપરછે—અને. ને. મીસાલેજે. દીનલો

---

\* વહી— ટિલેજ. પરવરદેગાર. ને. ગોખી. આ  
 વાજથી. અથવા. પ્રેશતાવોની. મારફતે. પોતાના. આ  
 સ. તથા. મકબુલ. ખંદાઓ. ઉપર. પેગાંમ. મોકલેય.  
 તેને. કેહેછે \*

તરજુમો. કરનાર \*

ખીનું.—છમ્મા.અછમ્મો.હંન.નાસુત.  
 તકું.રખકુંમ.વજ.કુરૂ.છમ્મોમા.જગતતી  
 લ.અરદે—ફટલેજે—“અડિ.લોકો.તમો.  
 તંમારા.પરવરદેગારને.તાડિખે.રેહેજે—  
 ખને.કેઆંમતના.દાણડાને.તથા.ધરતી  
 કોંપને.છમ્માદ.રાખતા.રેહેજે” —ખને.  
 દોજખની.આગ.તથા.જમોનાનું.ઉલટ  
 પાલટ.થાવું—તથા.રસતાખેજને.દંને.પ  
 શેમાંની.ખેંચવી—તથા.પરવરદેગારની  
 હનુરમે.હીશાખ.આપવા.ઉનું.રેહેવું.  
 પડસે\*ડિ.સરવે.ચીજાને.પંછા.તંમો.  
 છમ્માદ.રાખતા.રેહેજે.કાંડિજે.ડિ.સર  
 વે.ખનાંવે.ખરહક.ખનવાનાંછે\*

ખીનું.—જેવારે.આગલા.પેઠાંમખરો  
 ને.તેવેની.પોતાની.ઉંમતના.લોકોડિ.  
 કેઆંમતના.દાણડાને.વાસતે.તથા.પર

કર છે. પરવરદેગારનાં. ” —કે. તે. લખી  
 ને. શરૂ. કરી છે — અને. તે. કેતાખને. નેક  
 ખખખોને. વાંચવાને. વાસતે. ખનાંવી છે.  
 કે. ને. ધણી. તેહેને. વાંચીને. પરવરદેગા  
 રની. જનાંખમે. શ્રુ કરાંનાં. કરે. તો. તે  
 થી. તે. ખાવંદ. રાજ. રેહે\*

ખીજું. —કું. ( ઈંટલેને. ફજર. મહંમ  
 દ. ) તે. ખેનીખાજની. મારીક. કરૂંચ. પં  
 ળ. તે. મારીક. ફેવી. ખે. શ્રુ માર. મથા.  
 ખેજનતેજા. છે. કે. તે. થાજ. પંજ. સજ  
 મી. નથી — અશહદો. અન. લા. છત્રાહા  
 છલલલાહ. — ઈંટલેને — “કું. પેતે. ગોવાહી  
 ખાપુંચ. કે. પરવરદેગારની. જામ. શીવાઈ  
 પરસતેશજે. લાઈક. ખીનો. ક્રોધ. નથી ” —  
 કાંઈને. તે. ફર. જગોઈ — ફર. વખતે. મથા  
 ફર. મજાંનમે. ફજર. મથા. મોજુદ છે\*

કાદેરની.સલતનતમે.કરુનું.પેરકાર.તથા  
 તુકસાંન.થાનાર.નથી.અને.યાસે.પણ  
 નહીં#તે.સાહેબે.એનીઆજની.બુજાર  
 ગીનો.કસો.અંત.નથી—અને.તેજનાં.  
 કાંમ.કાજ.મયે.કેાઈ.સાંમેલ.તથા.શ  
 રીક.નથી#—સુખદાના.માલેકુસ.સમાવા  
 તે.વલ.અરદે.અલલજી.છઠીકલલીબુલ.ભી  
 મુર.કમા.છઠીરીદ.—ડિલેને. “તે.કાદે  
 ર.પાકછે.અને.જમીન.તથા.આસમાંન  
 નો.માલેકછે.અને.ને.મીન.તે.સાહેબ  
 સાહેબ.તે.કરેય#” તે.પરવરદેગારની  
 મારીક.કેહેવાઈ.સજાતી.નથી.તથા.તે  
 હેની.વખાંણ.અકલ.તથા.દાંનાંઈથી.  
 ઘણીજ.વેગલીછે—તે.અખશોશના.સા  
 હેબે.પોતાની.કેતાએ.મુખારક.કોરાંન  
 ને—અલ.હમદો.લીલાહ—છઆને—“શે

સરવેને. પેદા. કરેય. અને. વલી. ધનાં. પં  
 ભા. કરેય—અને. જેવોને. ધનાં. કરેઆ.  
 બાદ. ફરીથી. પાછા. જીવતા. કરસે.\*  
 અને. ફેઆંમતને. દાણાડે. તે. સરવેને. પો  
 તાંની. હજુરમે. ખોલાવસે\*

ખીર્ણ.—તમેને. માલમ. થાજે—કુ  
 લો. અમરીન. ઇઅજીલો. વ. ઇઅપની. વ. કુ  
 લો. નપ્રસીન. જાફિકતુલ. મોત—ડિલેને.  
 “ હર. ચીજ. આખર. તથા. ધનાં. થાનાર  
 છે. અને. હર. શખસ. મોંહેાતનો. જાફિકો  
 આખનાર છે.” તે. સાહેબે. પાકના. હોંકંમતે  
 ફોઈ. રદ. કરી. સકનાંર. નથી. અને. તેજ.

---

\* આફિજોઈ. ફેવો. અરથ. નફી. કરવો. કે.  
 ફીનકુ. લોકોનાં. નિતકાદ મુજબ. અવતાર. આપી. પા  
 છો. જનમ. આપશે. પણ. આફિજોઈ. ફેવી. મુરાદ  
 રાખવી. કે. કફિઆંમતને. દાણડે. ઇનશાફને. પાશતે.  
 સુજરી. ગીફિલાં. માંણશે. ને. પાછાં. છીકાડશે.

સરજીમે. કરનાર.



થા.વાજખીની.રીતે.જાંણુજાને.પરવરદે  
ગારે.ખાઈ.રીતે.ફોજમ.ફરમાવેલોછેને—  
લા.ઇલાહા.ઇલલલાહ \* —ડિલેને. “પર  
સતેશ. ફરવાને. લાઈજ. પરવરદેગાર.  
સીવાઈ.ખીજા.ફોઈ.સાહેબ.નથી” —  
જાંઈને.તે.પોતે.જાતે.ડિખલોછે. ને.તે  
ફનો.ફોઈ.જોડીમો. તથા.સોડોખતી.  
નથી\*

ખીજું.—તંમે.સરવે.લોકોને.જાહેર.  
ફરજાને.પરવરદેગારે.સરવે. પદારથો  
ને.તથા.જીવજંતને.પેદા.ફરેખાંછે.ખને  
તે.સાહેબનો.ફોજમ.સરવે.જીવજંત.ત  
થા.પદારથો.ઉપર.જારીછે—જાંઈને.તે.

\* જાંણુજાને. “ લા.ઇલાહા.ઇલલલાહ.” ફે  
નો.તરજુમો.અસલ.શરશીમાં— “ નીસત.ફસતી  
ખ.જુજ.ઇઅનદાંગ. ” કરીને.થાઈછે\*  
તરજુમો.કરનાંર\*

૧૨૫થી.સલમાંને.ફારસી. \*—૨૭.ભીલા.  
 અનેકુ—કે— “ ૨૧.રેફે.પરવરદેગાર  
 ડિવાંણ.ઉપર” —કે.તેફેના.નાઈ.મેફદી  
 ફરગા.ખોન.શખસાંનને.પથા.તેફેના.  
 પાખેદારોને.પથા.તે.પછેના.ડિ.કેંમના  
 લોકોને.પથા.તેફેની.આલાદને.પથા.તે  
 પછે.તેફેની.ને.આલાદ.પેદા.થાડિ.તે  
 યોને.પથા.ફરડિ.કે.કોઈ.ડિ.મધેથી.પોતા  
 ના.ખાપ.દાદાના.ધરમથી.ફરીને.મુશ  
 લમાંન.થાડિ.આ.ફેડિ.ઈઆ.ને.દીન  
 મોછે.તેજ.દીનમો.રફેઆ.ફેડિ.તેયો  
 ને.લખી.આપેઉંછે\*

પરવરદેગારની.૧૨૫થી.ગંભારી.ઉ  
 પર.સલાંમ.ફેડો.—ગંમો.તેફકીક.પ

---

\* ડિ.ધણીને.આપડા.જરતોસતી.ટોલાના.  
 સાફેઆ.દીનીઆર.દસતુરને.નામે.આલખેછે\*

## بنام ایزد بخشنید و بخت شکر مهر

આઈ. ૫૨ માં નની. અસલ. નફલ. ફન  
રત. અમીર હલ. મોમીની ન. અલી. ડખને  
અખે. તાલેખ—રજી. ઊલા. અનેશુ—કે.  
“ રાજી. રેફે. પરવર દેગાર. ડિવાં. ઉપર”  
કે. તેફેના. પોતાનાં. દસતખતથી. ગોસ  
પંદનાં. લાલ. ચાંમડાં. ઉપર. લખેલી. ફતી\*



આઈ. ૫૨ માં ન—રફલ. અલા. સલ. અ  
લા. અલેફો. સલમ—ડિલેને—“મશંમદ. કે  
નેફેની. ઉપર. પરવર દેગારની. જનાંખ  
થી. દરદ. તથા. સલાંમ. ફોજો” —તેફેની

[ ૮ ]

ભારે.શ્રુજર.ગુજર.થાપું.નેાહડ્ય\*—  
રોજ.૨૬ મો.માણા.૨ નેા.શેફેનશાહી  
શાને.૧૨૨૧ હાખજદજરદી— નારીખ.  
૨૧ મી.નયેમખર.શાને.૧૮૫૧ ને.વાર.  
શ્રુજરે\*



શી. ડહુદનાં માં. તથા. દાખલાયો. શ્રુધાં.  
 પોતાનાં. મુરબીજી. સાહેબની. ખાદેશ.  
 મુજબ. તદ્દખાર. કરેએ છે. અને. તે. રે  
 સાલાનું. નાંમ. “ તજવીખતે. દીને. માજ  
 દીખશનાં. ” આપવાને. લાડજ. નંણેજી  
 છે. કે. તે. વાંચેઆથી. ફાલ. જ માંનેનાં. શ  
 રવે. ગનેઆતનાં. ગુજરાતી. વાંચનાંરા.  
 શાહેખો. તેહમાં. ખશ્રુશન. ફજરત. જર  
 તોશત. પેઠાંમખરની. પાજ. દીનની. પેર  
 વી. કરનાંરા. શાહેખો. વાકેદ. થાડ. કે. મુ  
 શલમાંન. લોકોનાં. વડાવાઓ. આપડા.  
 ટોલાને. આગલા. વખતથીજ. કેટલું. આ  
 દરમાંન. આપતા. આવેઆય. અને. આપ  
 ડા. ટોલાની. ખરદાશત. કરવા. શાહ. કે  
 ફેવી. તાજીદ. કરમાવીય. કે. તે. વીસે. આ  
 પડા. જરતોશતી. ટોલાનાં. શાહેખોને.

[ ૬ ]

ક્ર.મેહેજર.કરી.આપેઝો.હજો.તે.કરમાં  
 નની.અશલ.અરખી.પથા.કારશી.ક  
 ક.દોશાતની.મારકતે.ક.શેવકને.મલી.  
 હતી.તેહેનો.કારશી.જીખાંનમાં.પેહલે.  
 તરજીમે.પોતાનાં.ક.મેહરખાંન.પથા  
 દીને.ખીદીની.પેરવી.કરનાર.સાહેબ  
 ની.મારકતે.કરાપેઝો.અને.તેવાર.પ  
 છે.તેહેનો.ગુજરાતીમાં.તરજીમે.પોતા  
 નાં.નેક.નાંમદાર.મુરખીજી.શાહેબ.  
 રાર.જંમશેદજી.જીજીલાઈ.નાંઈટ.મદ.  
 જીલકુલ.આલીનાં.હોજંમથી.ક.શેવકે.  
 કરેઝો.પથા.તેશાયે.થોડીક.કારશી  
 કેતાખો.મયેથી.પથા.મુશલમાંન.લોકો  
 ની.રેવાકિત.મયેથી.કેટલાક.દાખલા  
 ઝો.દાખલ.કરીને.આકિ.નાંધલો.રેશા  
 લો.તેહનાં.અશલ.અરખી.પથા.કાર

રૂ૬. ઉપર. ખેડ. આધરીન. અને. ખેશોમા  
 ર. સલાંમ. ફોનો., ફે. ને. બે. નલી. માંજદી  
 અશની. દીનને. નેખ. આપી. આલંમનાં  
 આદમીએને. ગુમરાદીથી. પાછા. ઘેરવી  
 ને. નીઆડિશ. ગથા. સોગડિશ. ફરેઆથી  
 છઅજદાંની. દાંનેશની. જગો. ઉપર. પેં  
 ફેંચાડવાનો. છઆને. પાકીનેદગી. ગથા  
 પરફેજગારીનાં. મારગનો. રેફેનુંમાં. થા  
 ડિઓ. પેફેની. ખરફતે. ફરી. ફંમગરીન.  
 ખાકસાર. જરરડિખે. મીકદાર. શોફેરા  
 ખજ. જંમશેદજી. જીજીલાઇ. જરગોશાગી  
 ટોલાનાં. શરપે. નેક. નાંમોની. ફનુરમાં.  
 મોફેાટી. ખાફેશથી. જાંબ્રુ. ફરેચ. ફે. આ  
 ગલા. પુરાગંમ. વખખમાં. મુશલમાંનેનાં  
 પેગંમખર. ફજરખ. મહંમદે. આપડા. પા  
 રશીનાં. આખા. ટોલાનાં. શંમલાલમાં. ડિ

[ ૪ ]

તથા.ઘોર.અરો.અને.ખેડુલાં.ગાઘોર  
 રો.ઉત્પન્ન.ક્રીયાં.તથા.પોતાની.અજ  
 ડિય.કારીગારીથી.છનસાંનને.હસતી.  
 બબશી.પરથવી.ઉપર.જેબદાર.બનાં  
 વી.તેવોની.મોરાદને.પોતાની.ખાદેશ.  
 ઉપર.રાખી,તથા.આસપાંનેને.સેત  
 રાઘોથી.સીનગાર.આપી.આક્રતાબ.  
 તથા.માફતાખે.કરી.નુર.નરેલું.ક્રીયું,  
 ક્રે.તે.સાહેબની.પોતાની.હીકમતનાં.  
 નેદથી.કુલ.આલંમ.નાંવાકેશ.છે.તથા.  
 તે.સાહેબે.પેદા.કીધેલી.તમામ.હસતી  
 ને.નેસતી.મોનુદછે,તે.ખાલેકને.છાખા  
 દ.ક્રીયા.ખાદ-ખાદાડિતાલાની.દરગા  
 હથી.આવેલો.પેગંમખર.અશો.નાંમ.  
 હજરત.નરતોશત.ખીન.પોરેશસપ.  
 અસપંનતમાંન.અનોસેહરવાંનનાં.પાક



શ્રી.દાદાર.ફોરમજદની.મદદછે\*

## દીખાયો\*



પરથંમ.પાઠ.પરવરદેગાર— નેજાંન.  
પેદા.કરનારનું.પવીતર.નાંમ.જુખાં.ઉ  
પર.લેઈ.આપણ.શરવે.ખાશો.ખાંમો  
ને.ફરેક.કાંમ.શર.કરવું.સજવારછે.,  
કે.તે.સાહેબે.પાઠનાં.મુખારક.નાંમની  
ખરકતથી.આપણાં.શરવે.લેક.કાંમો.  
ખાશાંનીથી.શરંનજાંમ.પેંડેંયેય,કે.જે  
સાહેબ.નીરંતર.ખને.નીર.ખાકાર.તમાં  
મ.જેજાંનને.પેદા.કરી.પોતે.ખેમીસાલછે,  
ઈખાને.યેફારે.ખનાંશરો.શાયે.સેતા  
રાખોલો.સંનજોગ.ખાપી.પરાંણીખો.

તી.ખીજી.સાદાદતો.શરસી.કેતાખેમાં  
 થી.ચુંટી.કાદાડીને.તેહેનું.આડિ.ડિજ.  
 નાંધલું.પુસતજ.તદખાર.કરીઉંછે.તે.  
 તમારી.મુરખીગારી.ફેઠલ.સોંશવાના.  
 વીયાર.ઉપરથી.કું.તમેને.નજર.કરૂંચ  
 ખને.ઉંમેદ.રાખુંચ.કે.તમે.નાંમદારની  
 નજર.આગલ.ડિ.પુસતજ.કબુલ.ખ  
 ને.મનજુર.પડવાની.ખરજતથી.ડિ.કેતા  
 ખ.રોશન.આશતાખની.મીસાલે.જર  
 તોસતી.શીરજામાં.સોફોરત.ખને.ઘટ  
 તી.બુજરગી.પાંમે\*

મુકાંમ.મુખખઈ —  
 તારીખ.૧લી.ડીજે  
 મખર.સને.૧૮૫૧

મુરખીજી.સાફેખ—  
 કું.છેલું.તમારો.મોફોટી.  
 નમનતાઈ.બરેલો.પુતર.

સોફોરાખજી.જંમશેદજી\*

સદા. મેહરબાન. મુરખીજી. સાહેબ.

સર. જંમશેદજી. જીજીભાઈ. નાઈટ.

જોગ.—

મુરખીજી. સાહેબ—

આગલા. પુરાતન. વખતમાં. મુસલમાં  
નોનાં. પેઠાંમખર. ફજરત. મહંમદે. આ  
ચડા. માજદીઅસની. ફીરજાનાં. લોકોના  
સંભાલમાં. ડિફ. ડિફેન્ડ. નાંમું. અથવા. મેફે  
જર. પોતાની. મોફોર. સુધાં. કરી. આપી  
ઉંછે. તે. મેફેજર. ફાલના. સમે. પરમાંજી  
છપાવી. જાફેર. કરવાની. મોફોટી. અગા  
જાંજીઆથી. તમારા. દોઆગો. સેવકે. તે  
અસલ. અરખી. મેફેજર. ઉપરથી. તેફે  
નો. ફારસી. તરજુમો. ડિફ. માફઆવંતા  
દોસતની. મારફતે. કરાવીને. તેફેના. ગુ  
જરાતી. તરજુમાની. તથા. તેફેને. લગ



તકવીઅતે.હીને.માજહીઅસનાં.

ફિલેલે.

સંલમાંને.શારસી.છઆને.હીનીઆર.દસ  
તુરનાં.ભાછ.મેહ્દી.પ્રરૂખ.ખીન.શખસાંન  
ને.મુશલમાંનનાં.પેગંમખર.ફજરત.મહં  
મદે.અસલ.અરખીમાં.ફિહ.નાંમું.લખી.  
આપેડી.તથા.ફજરત.અલીફિ.પારશી.  
ખેરેરાંમશાદ.ખીન.ખેરાદરૂશને.પોતાનાં.  
તથા.

પારસીનાં.આખા.ટોલાનાં.સંભાલમાં.લખી.  
આપેલાં.ફિહ.નાંમાંનો.પેહ્લે.શારસી.જીખાં  
નમાં.તરજીમો.કરાવીને.તે.ઊપરથી.  
સોફોરાખજી.જંમશેદજી.જીજીભાછાફિ.  
કીધેલો.ગુજરાતી.તરજીમો.તથા.દાખલાઆ.

સંદ.જંમશેદજી.જીજીભાછા.નાછટનાં.  
ખરઅથી.

શ્રી.મુમખઈ.મધે.જંમે.જંમશેદનાં.છાપાખાંનાં.  
છપાઈઊંછે.

શ.ને. ૧૨૨૧ ઇખાજદજરદી.

શ.ને. ૧૮૫૧ ઇસવી.



To  
Sir, JAMSETJEE JEJEEBHOY. KNT.  
AS  
A TOKEN OF FILIAL LOVE  
AND  
DEVOTION  
*THE ACCOMPANYING TRANSLATION*  
IS  
DEDICATED  
BY  
HIS DUTIFUL AND AFFECTIONATE SON  
SORABJEE JAMSETJEE.





# TUQVIUTĪ—DIN—I—MAZDIASNA,

OR

A Mehzur or Certificate, given by Huzrut Mahomed, the Prophet, of the Moosulmans, on behalf of Mehdi-Furrookh bin-Shukhsan (brother of Sulman-i-Farsi, otherwise called Dinyar Dustoor ), and another Mehzur given by Huzrut Ally to a Parsee named Behramshád-bin-Kheradroos, and to the whole Parsee Nation.

*TRANSLATED INTO GOOZRATHĒE*

from the Persian Version of the original

Arabic to which is added

COLLATERAL EVIDENCES TO THE SAME EFFECT  
from other Persian Authorities.

BY

SORABJEE JAMSETJEE JEJEEBHOY.

*PUBLISHED AT THE EXPENSE OF*

Sir, JAMSETJEE JEJEEBHOY. KNT.

AT THE JAM-I-JAMSHEED PRESS,

BOMBAY

1851.

